

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se în-
napolază.

ROMÂNUL

Legea despre izlazarile comune.

(art. de lege X: 1913.)

Arad, 13 Iunie.

(G.) Pentru noi Români și mai ales pentru țărănimea noastră legea aceasta are o deosebită importanță atât economică cât și politică. După sistarea drepturilor foștilor noștri grădări după ce averea de zeci de milioane a acestora a fost pusă sub controlul și dispoziția guvernului, acum voesc să ne răpească și independența economică a țărănimei noastre în Banat și Ardeal prin aplicarea legii de mai sus.

Lărgindu-se prin legea electorală dreptul de alegere al țărănimei, guvernul a și căutat să ia măsuri care duc la înăbușirea convingerii și gândit imediat cum ar putea pune mai bine mâna pe țărănimea noastră, ca astfel să ne fie imposibilă orice luptă pentru câștigarea drepturilor noastre. Dacă masele mari ale țărănimei le va închiega în corporațiuni pentru de voiața lui și dacă prin dreptul de control și supraveghiere le va limita orice mișcare independentă, îi va succeda să aibă mâna pe lângă slujbașii administrativi și pierderea țărănimei noastre, care e baza și sursa tuturor mișcărilor noastre.

Cu aceste gânduri ascunse a alcătuit legea nouă despre izlazarile comune, care a intrat în vigoare de drept deja în 1 Maiu 1914 și în care (§. 1.) proprietarii izlazarilor noastre sunt de obligați a se constitui în societate în decurs de 1 an de zile făcându-și statute și regulamente de pășunat. Intrucât în decurs de 1 an

de zile nu se folosesc de acest drept, îi va constitui comisiunea administrativă și min. de agricultură.

Dacă nu ar fi atât de mult țărămurită mișcarea respective acțiunea economilor constituiți în aceste societăți, dacă nu ar fi atâtea uși ascunse în această lege, atunci țărănimea noastră ar câștiga prin această lege o mare putere eșind cu totul de sub tutoratul antistiilor comunale.

Ca să înțelegem gravitatea situației trebuie să știm că în total sunt peste 13.000 de sate românești, cu izlazuri comune!! Toate satele noastre lăsate fără organizație economică din partea noastră vor ajunge cu totul sub influența guvernului la viitoarele alegeri parlamentare!

Pentruca aceste averi colosale să nu cadă jertfă neinteresării noastre și ca nu cumva din necunoașterea legii să urmeze acea consecință tristă, ca țărănimea noastră să fie constituită în aceste societăți după placul guvernului, după statutele lui și prin oamenii guvernului, am aflat de bine să tragem atențiunea tuturor Românilor asupra acestei legi, să facem apel la toți fruntașii noștri dela sate și orașe ca peste vară sau la toamnă să facă toți pașii necesari pentru constituirea țărănimei noastre în aceste societăți.

Directorii despărțămintelor asociațiunii să dispună ținerea de conferințe și prelegeri populare, în cari să se explice țăranilor legea și drepturile lor, iar asociațiunea noastră să trimită din centru conferențiarul agronomic în toate părțile locuite de Români, ca prin prelegeri și conferințe să explice legea și să dea toate îndrumările de lipsă pentru o con-

stituire reală și cinstită a societăților de izlaz.

Pentru acest scop servește cartea dlui Dr. Pompil Cioban adv. în Timișoara, din care publicăm de astădată prefața întregă. Dsa s'a ocupat și până acum de chestiile urbariale, este versat și cel mai competent pentru astfel de afaceri despre cari a și scris în mai multe rânduri în ziarul nostru. Din toate scrierile Dsale se observă interesul ce-l poartă pentru afacerile țărănimei noastre. Astfel tot Dsa a tradus și această lege în românește și la fiecare § a dat toate lămuririle de lipsă. Această carte se va tipări în curând la tipografia noastră, astfel că se va putea căpăta peste câteva săptămâni. Din această carte nu numai chestiile de izlaz se vor putea înțelege, ci toate afacerile urbariale astfel că cu ajutorul acestei cărți ne vom putea organiza în societățile prescise de lege. Promitem totodată ca să câștigăm dela d. Dr. P. Cioban și un formular pentru statute făcut după toate dispozițiile mai nouă a legii și ordin. ministriale. După ce vom avea un proiect de statute deja primit și neexceptionat din partea min. de agricultură, atunci îl vom tipări și distribui cu prețuri reduse tuturor celor interesați.

Până ce se vor putea face toate aceste pregătiri, fruntașii noștri dela sate să adune datele de lipsă din cartea funduară cu privire la compunerea listei membrilor respective comproprietarilor de izlaz ca astfel având în fiecare comună aceste date la îndemână să putem da informațiile de lipsă pentru proiectul statutelor și constituirea societății.

Mutu morii.

I.

Vuța, două surori ale ei, trei mătuși și o cumnată țineau sfat de patru ceasuri în Duminică aceea din dulcele Crăciunului. Rar, se auzise glasul uneia dintre femei, foarte des vorbeau toate șapte de-odată. În restimpuri între pereții casei vechi se făcea liniște: femeile își luau capul în palme, și-l legănau și cântă.

— S'o mărităm după Nicodim, — zise cumnata, după patru ceasuri de sfat zadarnic.

— După mutu' morii! strigă cu mânie una dintre mătuși.

— După netefletele ăla! se indignară cele două surori.

— După ursul din pădure! suspină Vuța, mama Bucurii.

Și începu, pe dată, o larmă bubuitoare, în care gesturile brațelor agitate tăiau ca niște săbii. Dintre cele șapte muieri, șase argumentau cu înverșunare împotriva acestei căsătorii.

— Un trandafir să-l împărechezi cu un câțel!

— O Cosinzeană cu ducă-se pe pustii!

— Ziua cu noaptea!

Cumnata le lăsa să-și verse veninul. După ce se potoliră, zise:

— Bine, Nicodim nu vă place, și, de bună-credință nu-i place nici fetei. Dar' spuneți-mi voi,

care alt fecior ar lua-o pe Bucura de nevastă?

Iar se făcu liniște; rubedeniile își luară pentru cea din urmă oară capul în palme, și-l clătinară pentru cea din urmă oară în stânga și 'n dreapta, și oftară.

Sfatul trebuia să se sfârșească; numiră pe rând pe toți feciorii din sat de azi dimineată, și se încredințară că nici unul n'ar lua de nevastă pe Bucura.

Poate chiar pentru faptul că Nicodim era singura scăpare, se supărară atât de greu rubedeniile când cumnata veni cu propunerea asta. Și, după ce se stâmpărară, văzură că n'o pot mărita după altul și cumnata eși biruitoare.

Dacă numai una dintre cele șapte muieri ar fi fost încredințată cu executarea acestei hotărâri, n'ar fi trecut două săptămâni și Nicodim ar fi fost încununat cu cununita de mire; dar cum toate s'au pus pe lucru, peste-o săptămână tinerii iscăleau contractul de căsătorie înaintea părintelui Costan. Și, peste alte două săptămâni, se cununară.

Nicodim era fecior tomatic. Rămas de mic, orfan de amândoi părinții, el trăi tot dela masă streină. Pân' a fost băețas fusese sluguliță pe la oameni, după ce se mai răsări, intra păcurar. Vara-iarna în preajma oilor. Nu era frumos, dar' nici urât; ba dacă la un bărbat prețuște puterea mai mult decât orice altă calitate, Nicodim era cel dintâi fecior în sat.

Limba lui însă se ținea mereu legată; nu doar' c'ar fi avut vr'un defect de vorbire, dar' ochii lui sperieți, neajuturați, părea că spun ori și cui: „Pe mine nu mă 'ntrebați nimic, eu nu știu nimic. Mie, dacă vreți să vedeți ce plătesc, dați-mi de lucru”.

El crescuse ca ursu 'n pădure. Știa trei ocinași, cunoștea stelele, pe cer, ierburile bune de leac, pe pământ, știa pregăti cașul și urda, încolo habar n'avea de tot ce se întâmplă în lumea asta. De când e mare n'a fost decât de două ori la biserică.

Intre oameni nu se simte bine, între feciori nu-i place, de popa i frică, de fete, însă, îi place lucru mare! Nu așa ca la alți feciori; el nu le strânge 'n brațe, nu le sărută, ci le adoră de departe. Și, dac' a văzut una frumoasă, toată săptămâna are ce doini prin munți.

Pe Bucura asta o știa de mult; anul trecut în care fata a lipsit din sat, — ducându-se slujnică în oraș — și codrii au fost lipsiti de cântecele cele mai frumoase ale lui Nicodim. El n'ar fi luat-o de nevastă; atâta fericire nu îndrășnea să aștepte; ar fi sorbit-o din ochi și i-ar fi fost destul.

Din ce era tont, se prosti de tot când cele șapte femei începură să împletească la repezeală cărările Bucurii cu ale lui. Până la cununie el nu făcu alta decât să zimbească, un zimbet larg care-i însenina întreaga față și o făcea foarte simpatică. Se lăsa, cu deliciu, dus,

Viena și Tisza.

— De după culisele politice. —

Viena, 9 Iunie.

Nu e nici un secret faptul, că anumite declarații făcute în vremea din urmă, de primul ministru contele Tisza, parte în discursuri rostite cu diferite prilejuri, parte în articole de ziare, au fost primite în cercurile vieneze cu răceală, ba chiar și cu indignare. Indispoziția s'a arătat mai întâi în cercurile militare înalte, unde nu i se poate ierta cu una cu două, contelui Tisza, atitudinea din delegații, prin care a zădărnicit planurile conducătorilor armatei, în ce privea înmulțirea ofițerilor și ridicarea lefurilor ofițerești. După cele petrecute în delegații, sunt privite ca nesincere declarațiile contelui Tisza, făcute la Cluj, unde contele se girase ca un mare-mare prieten al armatei comune, și afirmase, că dacă reformele militare s'ar fi putut înlăptui mai demult, astăzi puterea de rezistență a Austro-Ungariei, ar fi mult mai strașnică. Față de aceste afirmații, cercurile militare țin să accentueze, că prin denegarea reorganizației corpului ofițeresc, și prin refuzarea creditelor necesare, tocmai contele Tisza se face vinovat de nesuccesul reformelor militare, în partea lor cea mai de seamă. Dealtfel, pe aci încă nu s'a uitat de loc atitudinea pasivă a partidului muncii naționale, când erau în frunte antecesorii lui Tisza, contele Khuen Héderváry și L. Lukács. Pe atunci partidul nu a făcut opintiri serioase, pentru a frânge obstrucția în contra reformelor militare, ba îi dete chiar sprijin moral, acceptând pretențiunea opoziției îndreptată contra prerogativelor coroanei, de a face chemarea sub steag a rezervaștilor pendentă de adesiunea parlamentului, și apărând în Viena, la monarhul nostru, cu toată energia această pretențiune, până ce Maj. Sa se opuse categoric unei concesiuni ori cât de neînsemnate.

Iar dacă contele Tisza nu se poate răbda să nu se mândrească cu toate ocaziile, că el este cel ce în sfârșit a zdrobit cu puterea opoziția, trebuie să constatăm și noi de câte ori ni se dă ocazie, că astăzi e un adevăr istoric

faptul, că indulgența coroanei față de parlamentul maghiar era pe sfârșite, și că era p'aci să se ia hotărârea, de-a se trimite o persoană militară, cu mandat de-a face ordine în Ungaria, și de-a se răzima, în executarea mandatului, cu deosebire pe naționalitățile nemaghiare. De pericolul acesta a scăpat Tisza pe Maghiari, prin rezolvirea cu puterea a reformelor militare, prin ceiace își asigură totodată o mulțime de avantagii cu privire la reforma electorală, lăsată cu totul în grija lui. Se vede deci, ce splendid gheșeft politic făcu Tisza, cu „jertfa” rezolvirii reformelor militare...

Impresii deadreptul penibile deșteptă Tisza cu articolul din urmă, scris în „Igaz-

mondo”, un ziar fondat anume pentru interese personale de cortezie. În acest articol face imputări, aproape pe față, partidelor opoziționale, pentru că au întrelăsat obstrucția bugetului armatei și marinei, și pentru că unii din opoziție cerură ridicarea lefurilor ofițerești. Tisza reproșează curuților din veacul al XX-lea că se linguesc „cercurilor înalte din Viena” și că trag cu ochiul către Viena. Tonul articolului pare să fi fost amintit la careva audiență... deoarece contele Tisza, în discursul rostit la Cluj, țină să se opere din răspuțeri față de bănuiala, că vorbind de „cercuri mai înalte din Viena” ar fi înțeles pe monarhul sau pe moștenitorul.

Austriacus.

Discursul contelui Tisza.

Declarațiile d-lor dr. Șt. C. Pop, Vasile Goldiș și dr. Iuliu Maniu despre discursul contelui Tisza.

Arad, 13 Iunie.

Cele două mari discursuri extraparlamentare rostite de contele Tisza la Cluj, în vechea capitală ardeleană unde dieta își ținea ședințele, au o importanță deosebită, ce abia acum începe a se lămurii. Amândouă discursurile par a-și avea originea la o anumită audiență regală, de care se face amintire în articolul publicat în fruntea numărului de azi al ziarului nostru.

Cel dintâi discurs trebuia să fie auzit la Viena, cel de al doilea la — Constanța.

Pare c'ar zice cont. Tisza: nu vă îmbrățișați cu colosul rusesc acolo la Constanța, că aci sunt eu, gata și eu la pace oricând...

Unele părți din discursul contelui Tisza rostit la inaugurarea clubului guvernamental din Cluj, mai ales declarațiile referitoare la „terorismul” unor membri ai comitetului național împotriva unor membri mai „moderați” ai acestui comitet, „cari între alte împrejurări ar fi fost gata să primească concesiunile oferite Românilor din partea guvernului și, astfel, să încheie pacea atât de mult

dorită”, — au produs o foarte rea impresie în cercurile conducătoare românești dela noi.

Dar, pentru ca lumea românească de pretutindeni, să vadă clar cum înțelege pacea contelui nostru, reproducem mai la vale declarațiile d-lor Dr. Ștefan C. Pop, deputat de Cluj, Vasile Goldiș, fost deputat, directorul ziarului „Românul” și Dr. Iuliu Maniu, fost deputat, adv. în Blaj, toți 3 membri ai comitetului național român, făcute corespondentului din Arad al confratelui „Minerva” din București.

Astfel, d. deputat Dr. Ștefan C. Pop a făcut următoarele declarații:

— La discursul contelui Tisza rostit din prilejul inaugurării clubului partidului muncii la Cluj, având eu numai puține clipe până la plecarea mea către Budapesta, numai pe scurt îmi voi face observațiile mele.

Înainte de toate d. Tisza face o amară constatare de importanță pentru neamul românesc, o clasică dovadă a unității și solidarității neamului românesc de sub coroana sfântului Ștefan. Anume, d. Tisza constată, că „tratatările și convorbirile avute cu comitetul partidului național român, durere, n'au avut nici acel rezultat ca birăm să o putem câștiga pentru politica de stat profesată de noi...”

cât era de greu, de valul călduț care parcă îl săltase pe spinarea lui.

Cununia fu în Făuroae, la început, și, peste patru luni, Bucura îi născu un dolofan de fecior, gras să-l frângi în genunche, alb ca zăpada, cu doi ochi negri ca murele.

Noul născut nu tulbură, două-trei zile, cât de puțin, traiul fericit al tinerilor. Nicodim nu mai putea vorbi nici puținele vorbe ce le spunea până acun: micuțul îl umplu de-o uimire adâncă, gângania aceea din leagăn îi dădea senzația că se află în fața unei minuni. Niciodată n'a mai văzut un om atât de mic. Nicodim schimba și cu Bucura puține vorbe, femeea, cu frageda ei frumusețe îl umplea de-o bucurie atât de adâncă, încât rar putea lega două cuvinte. Bucura nu fu, deci, prea înfricată când văzu că Nicodim muți de tot. Dimpotrivă începu să se liniștească văzând că, peste ce-a fost mai greu, a trecut.

Dar, la trei zile după naștere, o mătușe a lui Nicodim, după ce văzu dolofanul, eși din casă trăgându-l de mânecă pe Nicodim.

— Doamne, Nicodime, ce rușine! Cine ar fi crezut să fie așa de aproape de facere! — Bătrâna începu să plângă potolit.

— De ce plângi? o întrebă bărbatul. „E sănătoasă și muerea, e sănătos și copilul!”

Baba îl privi desnădăjduită, oftă și plecă. De-aci în colo nu trecea zi, nu trecea ceas pe zi, să nu-i vină ori un bărbat, ori o muere cu vorbe de-aceste. Cei mai mulți îi râdeau în față.

— Bine te-o potcovit, măi Nicodime!
— Om odată, Nicodim! La patru luni cu fecior june!

— Da-ți seamă, frate, ca ou cu ou.
— Mare noroc pe Bucura asta!
— Și ce noroc să ai o astfel de Bucură în casă!

— Ea-i mai iute cu cinci luni ca alte mueri.

Nicodim auzia și n'auzia. Dela o vreme pricepu atât că oamenii îl iau ca'n batjocură, și că batjocura i-ar veni dela Bucura și dela copil. Dar nu pricepea de unde atâta răutate? Numai au copii și alți oameni însurați, numai ei? Și, ce copil frumos!...

Totuși, începu să cadă pe gânduri, deși nu știa la ce să se gândească.

Intr'o seară, mătușe a lui îl prinse pe uliță, îl dușe la ea acasă.

— Trebuie s'o părăsești, pe spălătura aia; râde satu 'ntreg de tine și de toate neamurile tale. Bucura ș'a bătut joc și de tine și de noi. Doamne, de ce te-am lăsat s'o iei de nevastă! O fată care merge slujnică la oraș, trebuie să rămână nemăritată”.

Nicodim o ascultă nepăsător și-i zise:

— Eu am să trăesc cu Bucura, nu dumnea-ta. Dacă nu-ți place dumnitale, mie-mi place.

— Bine, fătul meu, numai dacă-ți va pune coarne și mai mari, tu să le porți.

Vorbele din urmă ale babei, îl cufundă și mai tare în gânduri. Vorba asta cu coarnele o pricepea și el.

Și, se gândi în fel și chip, cum ar putea să-l batjocurească Bucura?

Femeea băgă de seamă umbrele ce se adunau pe fața lui Nicodim, și, într'o zi îi zise:

„Dragă bărbate, ai tot vrut să mergi în țară să câștigi bani să ne facem casa nouă. Pavel din deal, Mărunțel și Agheuntu' pleacă. Dacă vrei, dute cu ei”.

Fiindcă se săturase de-atâtea gânduri zadarnic ce-i năvăleau în cap, fiindcă începuse să-i fie nesuferite batjocurile oamenilor, fiindcă, într'adevăr, avea de gând să meargă în țară, Nicodim luă drumul străinătății, de-odată cu cei trei români.

— „Asta-mi place”, îi șopti la plecare mătușe-sa, „asta-i hotărâre de om! Arată-i că nu ești prost să-i ții copii ei: nu-i trimite nici un ban cât vei fi dus”.

Nicodim se cutremură; pe-o clipă îi păru că svâcnește din adâncul lui un caer de lumină, îi păru că pricepe toate aluziile de pân' acum. Dar, în clipa următoare în mintea lui se făcu din nou întunerec.

Când trecu el granița copilul Bucurii împlinea o jumătate de an.

II.

Nicodim rămase cinci ani între streini. Se înverșunase pe muncă, și muncea ca un bou, cruța ca un avar, trăia ca un silastru. Era fericit: Bucura-i trimitea vești bune de-acasă, el pusese de-o parte o sumă mare de bani. Un vis

... însemne această constatare toți a cred, că în sînul partidului nostru se face desbinări, dar mai ales să-și tragă pe umeri guvernării țării cari cred, că prin terorizări vor putea demoraliza partidul.

... cred, că partidul nostru numai multu-și poate fi dlui Tisza pentru această convingătoare care totodată este pentru încrederea românească cea mai vie garanță că, prin partidului urmează o politică sănătoasă și probată de un neam întreg.

... de valoroasă este și constatarea, că în politica maghiară are interese identice cu națiunea noastră.

... regretabil însă că nici contele Tisza, dar și celelalte partide ungurești nu trag consecințele din aceste constatări atât de ade-

D. Tisza crede, că Ardealul nu prin fortitudine, ci prin întocmiri economice se pregătește pentru maghiarism.

Tisza amintește că nu se poate exprima sentimentele Ungurului pe cari acesta le are la pronunțarea cuvântului Ardeal, și că corzile celor mai sfinte sentimente se rup în inima Ungurului când vorbește de Ardeal.

... coincidență de sentimente, chiar și cum gândim și noi Români. O întrebare de speranțe se desvăluie în inima noastră numai gândim la Ardealul cel frumos și glorios al poporului românesc, că cele mai frumoase pagini ale istoriei sale de Ardealul i s'au scris.

Cu multă emfază vorbește d. Tisza despre cultura cu naționalitățile și, deși, pe lângă probleme culturale și economice recunoaște și înălțarea noastră la o individualitate oarecâtă, condițiile de viață ale Românilor nu sunt garantate prin catehizarea în limba maghiară și o mică concesie făcută limbii române în școlile susținute de stat.

... această îngustime de vederi a dlui Tisza ne credem, că

... născut născând n'a voit deslegarea serioasă a chestiunii naționale, ci numai a urmărit tendința de a ne sparge rîndurile și astfel, slăbind puterea de acțiune a partidului să-și poată mai ușor înlăunța ideea de stat unitar național maghiar.

D. Tisza își exprimă speranța că cu perseverență și multă răbdare va putea scoate de sub influința a comitetului partidului român pe unii dintre fruntașii români și cu ei să lucreze cu încetul și poporul.

Eu am credința, că aceasta este falacia cea mai fatală a dlui Tisza și dovedește, pe lângă miopia lui fizică de care suferă în măsură mare, și miopia lui sufletească și de bărbat de stat.

— Translugi va afla d. Tisza între noi, precum în trecut așa și în viitor, însă

aceștia sunt elementele cari vor face imposibilă ori ce apropiere între popoarele român și maghiar.

Nu doară pentru că comitetul național ar desvolta contra acestor ființe nenorocite teroare și persecuție, ci pentru că

conștiința națională a poporului român este atât de puternică și vie încât elementele acestea vor fi măturate de pe arena politică, încât nici urma nu le va rămâne.

Acești translugi vor putea ușor ajunge și deputați, aleși după cum sunt aleși și alți deputați guvernamentali, dar

poporul român nici când nu-l va considera ca reprezentanți suferințelor și ai aspirațiilor sale.

— D. Tisza, în decursul celor patru ani și mai bine cu nimic nu și-a știut augmenta efectivul translugilor și am cunoștință, că unii dintre acei cari se află încă în tabăra d-sale poartă jugul numai siliți, și ei așteaptă momentul când își vor putea elibera conștiința națională încetușată.

— Foarte interesantă este rezumarea dlui Tisza relativ la convertirea Sașilor, cari, după cum afirmă dsa, încă înainte de aceasta cu treizeci de ani au fost cei mai înverșunați dușmani ai ideii de stat maghiar, iar azi sunt cei mai devotați pioneri ai statului unitar național maghiar.

Iar, această constatare o face d. Tisza chiar acum când în Sibiu și Brașov se desfășură cea mai vehementă campanie între Sașii mamelucl și Sașii verzi, când deputații Brandsch și Coppony sparg cu ciocanul redeșteptării naționale solidaritatea inertiei și amortelii și spun Sașilor, că afară de ei, cei 200 mil de Sași, mai trăiesc în Ungaria peste două milioane de frați Nemți de ai lor, lipsiți de drepturile politice și naționale.

O nouă dovadă că d. Tisza nu vede clar.

— Discursul dlui Tisza ținut în Cluj este foarte instructiv și-l recomand Românilor să-l citească cu multă atențiune.

La despărțire d. deputat mi-a declarat că, timpul plecării d-sale la Budapesta fiind foarte apropiat, dsa regretă că nu se poate pronunța și asupra altor chestiuni slevate în acel discurs remarcabil.

D. Vasile Goldiș, fost deputat, directorul ziarului „Românul” a făcut următoarele declarații:

— Discursul contelei Tisza dela Cluj justifică că mai presus de ori ce îndoială pe aceia, cari din capul locului erau convinși, că acest leader al celui mai cras șovinism maghiar

niciodată n'a avut intenții serioase de a face dreptate Românilor

ci voia pe de-o parte să arunce niște în ochii factorilor puternici, cari din considerațiuni externe doriau împacarea noastră, de altă parte credea că prin oferirea unor aparențe de îndulcire, profitând de fireștile slăbiciuni omenesti, pe cari le bănuia existând și în rândurile comitetului național,

va putea să spargă aceste rînduri slăbind puterea de coeziune a partidului național român

și întărind mult trîmbițata „moderațiune”, care între împrejurările politice ale statului ungar va se zică

„abdicatiunea” cea mai ticăloasă la drepturile naționale ale poporului român din statul ungar.

— Se știe, că cei ce judecau astfel lucrurile, voiseră să se dea invitării contelei Tisza alt răspuns, decât acela care s'a dat, în care caz — fără îndoială — ținuta politică a poporului românesc în cursul crizei balcanice iarăș ar fi fost alta decât aceea de fapt.

— Chestia este acum în domeniul istoriei și pentru prezent n'are altă importanță decât aceea de a servi ca material de gândire și de a oferi bărbatilor politici români un îndreptar pentru viitor.

— În scopul acesta ar fi deja timpul suprem să apară odată „Cartea roșie”, care s'a hotărît în unanimitate și cu mare însuflețire în ultima conferință din Budapesta a bărbatilor noștri de încredere din țara întreagă.

— Încât mă privește personal, eu în urma discursului dela Cluj al contelei Ștefan Tisza mă simțesc întărit în convingerile mele referitoare la viața noastră de partid, cari convingeri se rezumă mai exact în dictonul cunoscut: *si vis pacem, para bellum.*

Războiul, însă, după părerea mea neînsemnată, are alte reguli, decât acele ale pașniciei convietuirii sociale.

C. PEREANU.

În numărul viitor vom continua publicarea declarațiilor referitoare la discursul contelei Tisza.
N. Red.

acum: să se întoarcă, să-și facă o casă și să trăiască cu Bucura. Grozav o dorea. Pe nopțile o visa, ziua întreagă-i era gândul la dânsa. Dar Bucura nu stăruia să se întâlnească cu Nicodim. Pe semne ea era foarte mulțumită cu banii ce-i trimitea bărbatul. Și Nicodim trimitea bani, căci toate svonurile și răsunările odată se topiră în farmecul depărtării, și era deplin liniștit.

Când puse în nodul din cârpă cei din urmă și mai trebuia pentru casă, Nicodim plecă la casă. Cât era de mare și de greu, cât se îndesat și bătucit de muncă încordată, și simțea acum îndulcit în toată ființa lui, și că era un fulg.

Bucura se albi ca varul când îl văzu în casă și nu-i trimise carte că sosește, voia să-i surprindere plăcută. Femeea era lângă un morman în care fierbea mămăligă; la peptul ei se gemând încetșor de plăcere, un băiețuș și rotofeu. Ea rămase mută, cu ochii măduri și spaimă.

Nicodim zise din prag: „Iacătă-mă o!” O îmbrățișe apoi, o sărută pe obraz.

Bucura era rece ca o moartă. Nu putea să vorbească. Nicodim nu-și mai lua ochii de la ea: o sorbea de drag. Atunci, ușa dela tindă se deschisă, și intră un băiețuș între cinci și șase ani.

— „Mamă, mamă! n'a venit Joiana noastră!” strigă copilul intrând, dar văzând pe străin, se retrase grabnic într'un unghet.

Nicodim privi năucit la copil: îl recunoscu, după ochi. Era acela pe care-l lăsase de-o jumătate de an când a plecat în țară. În fericirea revederii el nu se gândi că copilul ce-l lăsase atunci sugaciu nu va fi și acum, după cinci ani, tot micuț, tot la pieptul mamei sale. Și cum era obișnuit să și-o închipue pe Bucura cu copilul în brațe, nu află nimic de mirat când o văzu, în inserarea ce cădea, lângă ceain, lăptându-și copilul.

Dar acum, văzând pe copilul cel dintâi, în mintea lui se coborî de-odată o lumină fulgerătoare. Tot așa, fulgerător de repede, auzi cuvintele pe cari cu cinci ani înainte i le spuneau oamenii în batjocură:

— Bine te-o potcovit, măi Nicodime.

— Om odată Nicodim! La patru luni cu fecior June.

— Bucura-i mai iute cu cinci luni ca alte mueri.

Și, le pricepu acum atât de repede, încât nici nu avu vreme să se gândească la ele, și le și simți drojdia lor amară, drojdia adevărului umplându-i întreaga ființă.

El sări de lângă femeie ca de lângă un șarpe pe care stai să calci. Traista-i alunecă de pe

umăr și se auzi un țîncănit de sticle. Sugaciul tresări.

— „Iartă-mă Nicodime”, Incepu femeea tot nemișcată. Glasul ei era puțin, abia se auzia, părea că nici nu-i om cel ce vorbește ci un fonograf stricat: femeea murea pe fiecare clipă. Nicodim, dintr'un colț, o privea imbecunit. Bucura începu să spună că ea nu-i de vină, că n'a fost cu voia ei, dar așa-i dacă o biată femeie n'are pe nime care să-i apere cinstea.

Pe când vorbea, Nicodim începu să se apropie de ea, foarte încet, abia observat; părea o uriașe pisică ce s'apropie de prada sa. Femeea-l vedea că vine tot mai aproape, nu înceta însă de-a se apăra, până când bărbatul nu fu la un pas de ea. Atunci, văzându-i bine privirile însângerate, mai putu să strige:

— „Săriți! Mă omoară!”

Amândoi copiii începură să tipe. În clipa următoare vecinii dădură năvală.

Dar sosiră prea târziu: Nicodim, dintr'o singură strângere, îi rupse grumazii.

Sosiră, din vreme, ca să mântue pe cei doi copii, pe cari Nicodim chiar îi ridicase, în căte-o mână, gata să-i isbească unul de altul.

I. Agârbiceanu.

PENTRU D. DR. SEXTIL PUȘCARIU. Alogerea, cu o așa de frumoasă unanimitate la Academia română, a dlui Sextil Pușcariu, e considerată de toți ca o recompensă bine meritată a unor calități de esență fină și solidă. În noul ei membru, înalta instituție bucureșteană a încoronat o erudiție vastă, o inteligență senină și o necurmată activitate. În actul ei ar trebui să vedem însă înainte de toate gloriificarea unui bun simț, a unei lucidități și a unei măsuri civilizatoare, destul de rare la popoarele mai tinere. D. Sextil Pușcariu posedă aceste calități într'un grad eminent. El poate servi de pildă aceluia cărora frumosul, utilul și iubirea de neam le pare însușiri demne de cultivat.

În tumultul, adesea-ori dezordonat, al activităților unui neam care începe să se desvolte, o inteligență limpede și disciplinată unită cu o muncă metodică sunt calitățile cele mai necesare. Ele sunt acelea care dau popoarelor mai tinere prestigiul civilizator. Cine zice civilizație, zice cumpătare, și simțul de măsură al dlui Sextil Pușcariu a devenit proverbial. În armonioasa activitate a acestui fiu al neamului nostru nu deslușim nici o notă falsă sau stridentă. Pentru acest lucru să-l fim recunoscători. Toată viața sa de muncă clară și solidă poartă pecetea unei inteligențe senine și a unui infalibil bun gust.

Urăm noului academician să urmeze calea pe care a mers până azi. Și nu ne îndolam că așa va fi. Îl felicităm din inimă pentru activitatea sa trecută, și pentru cea care va urma. Ziarul nostru care tinde înainte de orice să dea neamului nostru oropsit cât de multe pilde educatoare și înălțătoare, își face o datorie strictă semnaland în termenii de mai sus răsplata acordată dlui Sextil Pușcariu de către capitala românismului întreg.

Propaganda românească în Franța. Primitiv la redacție întâiul număr din „Buletinul Biroului român pentru informațiuni politice” care apare la Paris (Rue Saint-Séverin 38, abonamentul pe an 10 franci) sub direcțiunea dlui Mircea Știrianu, cu sumarul: 1. Program. 2. Procesul monstru din Sătmar. 3. Un epilog: contele Tisza și comitetul național etc. 4. Politica de maghiarizare în Ardeal. 5. Regimul austriac în Bucovina. 6. Ecouri din România, Transilvania, Bucovina, Besarabia, Albania, Franța, Italia. Prețul unui număr, formatul „Transilvaniei” din Sibiu, 1 franc. Articole foarte bine scrise. Fac reale servicii cauzei românești. Biroul are filiale în Italia: Parma str. Petrarca 23 și România: București, calea Plevnei 48.

În afară de acest organ, mai apar în franțuzește următoarele publicații cari agită chestia de naționalitate:

„Les Annales des Nationalités”, Paris, anul III, numărul 3—5 de 160 pagini. Cel din urmă număr — i-am putea zice volum — este dedicat întreg „națiunii române”, care se împarte în: 1. Români independenți și 2. Români opriți... Scriu articole dnii Iorga, Xenopol, O. Densușianu, Țigara-Samurcaș, A. Esca, M. Știrianu, amestecat cu autori francezi. Vom reproduce încurând avântata prefață scrisă de profesorul dela Sorbona, Ch. Seignobos.

„La tribune Roumaine” tot în Paris, (Rue Racine) anul I, nrul din câte 10 pagini, format de broșură volantă. Numărul 5 din Iunie, aduce în frunte un articol de A. D. Xenopol, intitulat: „Un reveriment în politica ungară. Cuprinsul celorlalte articole privește România.

Ideia română o mai propagă în Franța societățile: „Liga pentru apărarea drepturilor popoarelor” de sub președinția lui E. Denis, profesor la Sorbona, apoi „Asociația latină” prezidată de Dr. C. Istrati, București și „Alianța universitară franco-română”, prezidată de Mario Roques, profesor la Sorbona.

Am dori, ca forțele răslețite pe la diferite reviste și asociații să se adune laolaltă, și să caute legături cu marile ziare mondiale din Paris.

Sistemul ungar. „Information” primește din sursă distinsă, filonaționalistă: Sistemul ungar practicat față de naționalități devine un pericol eminent pentru monarhie. Dacă am dori să scriem un manual despre felul cum se poate cultiva irendentismul într'o țară, trebuie să ne câștigăm în acest scop numai date dela bărbații politici și autoritățile administrative din Ungaria. Procedura autorităților comitatense din Alba-Iulia e aproape un exemplu fără pereche a politicii de naționalitate perversă. În Alba-Iulia a fost adecă nu de mult convocată o adunare a Românilor, pentru ca aceștia să-și manifesteze credința lor față de dinastia înăscută lor și față de ideea monarhistă. Toți oratorii s'au străduit să vorbească într'un ton moderat plin de demnitate. Cu toate acestea, adunarea a fost disolvată, afirmativ pentrucă unul dintre oratorii Dr. Vlad, ar fi spus, că preste zece ani vor domni Românii în Ungaria. Această prostie a repetit-o și ministrul de interne într'un răspuns dat la o interpelație comandată. Faptul e însă că Dr. Vlad n'a spus aceasta, ci el a făcut o critică noiei legi electorale și a spus că până când se menține actualul sistem, Românii nu pot spera nimic în Ungaria, dar acest sistem e putred și se va prăbuși mai târziu în zece ani, și atunci va răsări și pentru Românii din Ungaria o eră mai bună, era stăpânirii dreptului și a dreptății. Din aceste cuvinte a fost făurit motivul pentru disolvarea adunării. 10,000 de Români au fost imprăștiati de către Jandarmerie. Numai amărăciunea din suflete n'a putut alunga naturile puștilor. Aceasta zace prea adânc. Dar cum să facă contele Czernin o politică cu succes în București, când în Ungaria contele Tisza și sbirii lui procedază în acest chip?

Visul paserei... Compatrioții noștri maghiari visează în două feluri, după cum stomacul lor e în plină digestie sau suferă de indigestie. Cei ce pătinesc de indigestie, va să zică Maghiarii opoziționali, au visuri fantastice: văd granița Ardealului în flăcări, aud șuerat de bombe rusești, etc. Cei cu digestia în ordine, va să zică guvernamentalii, au visuri dulci: văd ceartă și desbinare în partidul național român. Într'un astfel de moment, de plăcută digestie, s'a născut desigur și faimosul articol din „Esti Ujság”, care visează de „conflicte acute, între ultraștii și moderații... români din Arad”. Știrea guvernamentalului trece acum din ziar în ziar. Să o învrednicim de o desmintire serioasă? Dar ce alta facem, dela înființarea ziarului nostru, decât demonstrăm deplina noastră solidaritate? Ei însă nu ne cetesc; ei visează. Somn ușor.

Autonomia bisericii sârbești. Între primul ministru contele Tisza și conducătorii partidului autonom sârbesc au avut loc ieri consfătuiri în scopul regulării chestiilor bisericii sârbești. După cum anunță „Keleti Értésítő” între primul ministru ungar și episcopii mitropoliei sârbești, va avea loc în săptămâna viitoare un schimb de vederi tot în acest scop. Fiind autonomia bisericii sârbești suspendată încă de guvernul anterior convorbirile dintre primul ministru și reprezentanții bisericii sârbești privesc întrebarea, care regulament să fie normativ la alegerile pentru aproplatul congres care va trebui în primul rând să-l aleagă pe noul patriarh, deoarece în baza dreptului canonic se pot lua hotărâri valabile în chestiile bisericești numai fiind complinit scaunul de patriarh. Tratatulele pornite de contele Tisza au de scop ca să se asigure alegerea unui congres a cărui activitate să dea garanții că va stabili o autonomie, care să facă posibilă conlucrarea armonică a elementelor laice cu factorii bisericești. În scopul acesta contele Tisza a chemat la sine pe săptămâna viitoare pe toți episcopii mitropoliei sârbești și pe deputații sârbi guvernamentali. Că oare contele Tisza va asculta și părerile conducătorilor partidelor sârbești liberal și radical, nu s'a luat încă nici o dispoziție.

Vorbirea D-lui A. Barseanu

prezidentul „Asociației”, la Congresul Uniunii femeilor române, ținut în Sibiu, în 26 Mai n. 1914.

Mult Stimată Doamnă Președintă,
Stimatei Doamne!

Dați-mi voie, ca în numele instituției culturale, ale cărei localități ați binevoit a le onora cu prezența D-Voastre, să Vă salut respectuos, dând totodată expresiune bucuriei, ce o simțim noi, bărbații, când vedem înfăptuită această uniune a societăților noastre de femei, unione, pe care o considerăm între cele dintâi instituții naționale și față de care avem așteptări așa de mari în viitor.

În timpul de 60 de ani și mai bine, de când poporul nostru din această țară a început a răsufla ceva mai liber, nizuințele noastre au fost și sunt: să vindicăm ranele lăsate de un trecut nefericit, să întărim poporul nostru în privința culturală și economică și să-l ridicăm la treapta, pe care se află celelalte neamuri, mai fericiți, în trecut decât noi.

Și, mulțămim lui Dumnezeu, munca noastră n'a fost zadarnică, silințele noastre n'au rămas fără rod. Astăzi putem vorbi în această țară de o cultură românească, de o viață socială și economică românească.

Dar munca aceasta n'a fost nicidecum ușoară, ci dimpotrivă, cât se poate de grea. Aș putea-o asemăna cu munca vechilor Evrei, cari, după liberarea din robia babiloneană, voiau să zidească din nou sfânta lor cetate. Într'o mână cu ciocanul, iar într'alta cu sabia, lucrau ei, zidind și apărându-se în același timp. Așa a fost și munca de peste o jumătate de veac a noastră, a Românilor din această patrie.

La această muncă de emancipare și de întărire a poporului nostru, femeile noastre încă și-au avut partea lor. Mai întâi ele și-au împlinit datoria la vatra familiară, fiind crescătoarele generațiilor tinere, păstrătoarele obiceiurilor străbune, îndulcitoarele vieții familiare și chivernisitoarele averii adunate de bărbați. Și chemarea aceasta este și va rămânea totdeauna cea mai frumoasă, cea mai sfântă chemare a femeii.

Dar pe lângă activitatea din sinul familiei, femeile noastre au căutat să la parte și la lucrarea obștească, însoțindu-se lă-colea spre scopuri culturale, filantropice și în timpul din urmă chiar și economice.

Incepând cu vechia și venerabila Reuniune a femeilor române din Brașov, înființată imediat după întâmplările vijelioase ale anilor 1848/49 și al cărei scop la început era creșterea orfanilor rămași în urma luptelor sângeroase din acești ani, în cursul ultimelor șase decenii începu a se lă în tocmal ca seara stelele pe cer, un număr destul de însemnat de reuniuni femeiești, cu scopuri care de care mai frumoase. În Blaj, în Abrud, în Sălaj, aici în Sibiu, în Arad, și în toate așezările românești de oare-care însemnătate, femeile noastre căutară să-și dea partea lor la munca pentru întărirea și ridicarea noastră națională.

Lucrarea aceasta însă, oricât de frumoasă, până acum a fost izolată, având de multe-ori numai caracterul unor încercări.

Față de uriașele progrese culturale ale vieții moderne însă, și față de concurența din ce în ce mai întezită dintre popoare, felul acesta de lucrare nu se mai poate numi corespunzător.

Dacă voim să ne ajungem ținta noastră, care este: asigurarea individualității etnice a poporului nostru de o parte, iară de altă parte înălțarea lui la treapta de care-l fac vrednic originea sa nobilă și însușirile alese, cu care l-a înzestrat Dumnezeu, este neapărat de lipsă ca lucrarea noastră să fie condusă după un plan bine determinat, ca la această lucrare să-și facă datoria, în deplină armonie, fiecare pătură socială: tineri și bătrâni, bărbați și femei. Altfel toate nizuințele noastre vor rămânea zadarnice.

Ce folos ar fi, bunăoară, dacă noi bărbații am propaga cultivarea limbii naționale, și în multe case, în multe saloane românești, am auzi răsunând și astăzi limbi străine.

Ce ne-ar folosi toate silințele pentru dezvoltarea literaturii naționale, dacă și astăzi am mai afla familii, la care să nu se găsească o singură revistă, o singură carte românească?

Ce înțeles ar avea toate indemnurile noastre de cruțare, toată organizarea noastră economică, dacă aceea ce câștigă bărbatul cu sudori grele, am vedea trecând în pungile străinilor, — în ora

pinga negustorului de articoli de modă, iară la pinga prăvăliașului străin sau chiar a cărărilor?

Natural, o astfel de lucrare nu va putea avea nici un rezultat.

Numai lucrând mână în mână bărbați și femei, deplină înțelegere și după un sistem bine chibzuit, putem spera că odată vom ajunge acolo, unde ne dorim.

Unlenea D-Voastră, stimatelor Doamne, și-a pus de scop a stabili această armonie și a îndruma viața diferitelor societăți femeiești pe cărare care duc la ținta dorită de noi toți. Problemele de îndeplinit și-a luat însoțirea D-Voastră, și sunt pe deplin încredințat, că, cu entuziasmul, care ați început lucrarea D-Voastră, ea va fi dusă la bun sfârșit.

O stofă aleasă, menită pentru veacuri întregi, să vă țeseți D-Voastră, stimatelor Doamne.

Anul trecut, la Brașov, ați pus urzeala acestei stoffe. De aici înainte se începe adevărata muncă. De aici înainte au să se pună în mișcare vătaiele și sprintena suveică.

Dea Dumnezeu, ca stoffa, ce o veți țese, să fie trainică!

Din inimă dorim, ca în această stoffă să fie încheiate: firul iubirei de neam, al iubirei de lege, al devotamentului pentru tot ce este nobil și frumos, și să nu lipsească, mai pe sus de toate, firul bune înțelegeri, al dragostei frățești, fără de care nu se poate îndeplini nici un lucru mai însemnat.

Și urmând astfel, sunt pe deplin încredințat, că din această stoffă, pe care o va țese mâna harnică și devotată a femeii, se va croi odinioară steagul biruinții noastre culturale naționale.

Încă odată Vă salut cu tot respectul, stimatelor Doamne, și doresc, ca congresul acum inaugurat să aducă roadele cele mai bogate.

Legea despre izlazarile comune.

De Dr. P. Cioban.

Sub acest titlu va apărea în tipografia „Concordia” o nouă lege despre izlazarile comune (art. de lege X. din 1913) explicată și provăzută cu îndrumări practice de dr. P. Cioban adv. în Timișoara. Din acest studiu vom putea la acest loc prefăta, în legătură cu articolul de față, dorind să deșteptăm astfel un interes cât mai viu pentru chestie.)

Art. de lege X. din 1913 despre izlazarile comune e tot atât de important pentru țărănimea noastră ca și legea electorală adusă tot în acest an.

Până când legea electorală conține dispoziții cu privire la drepturile politice, până atunci legea despre izlazarile (pășune, imas etc.) comune stabilește astfel de norme și instituții noi în economia noastră națională, a căror importanță economică este atât de mare pentru țărănimea noastră, încât dela priceperea și aplicarea acestei legi depinde existența poporului nostru dela sate.

Pentru susținerea și îngrijirea izlazarilor noastre nu am avut o lege specială, ci numai unele dispoziții cuprinse în legea campestră (art. de lege XII. din 1894), care în §-ul 12 face obligatorie parcelarea și împărțirea izlazului comun de permisiunea ministrului de agricultură și astfel asigură într-o măsură pentru economia de vite un teritoriu de pășunat comun.

Despre pășunatul comun mai aflăm dispoziții în art. VII și X. din 1908, unde e vorba de segregarea pădurilor și munților limitând dreptul proprietarilor de a împărți aceste teritorii cu scopul de a susține un teritoriu comun de pășunat în favorul economiei de vite, iar cu privire la regularea proprietăților rurale prin comasație dispun ca cu permisiunea ministrului de agricultură se poate întregi izlazul în decursul comasației astfel că din proprietatea fiecăruia se detrage o competență dela 1-5% și aceste competențe la o altă se extrahu la un loc ca parte întregitoare a izlazului comun.

O lege specială însă pentru izlazarile nu am avut până acum, astfel că în urma acestor neajunsuri și lipse izlazarile comunale se parcelau făcându-se totfel de abuzuri și uzurpări, iar asupra fondurilor de sute de mii coroane a izlazarilor noastre dispunea totdeauna administrația. Legea nouă despre care scriu de astădată e făcută pentru acel scop ca să asigure pentru economia de vite susținerea și îngrijirea izlazarilor ca proprietăți comune în forma societăților urbariale. Acesta ar fi scopul declarat, însă mijloacele prin care dorește guvernul a realiza acest scop sunt atât de iscusite și cu gânduri ascunse întocmite, încât foarte cu greu ne vom putea apăra interesele contra binevoitorului tutorat și drept de inspecție, control etc. a guvernului. De aceea ni se împune datorința să cunoaștem bine această lege, să-i cunoaștem toate apucăturile și ușile ca să putem organiza societățile de izlaz într-o formă reală și cinstită. Cel mai mare favor ce-l primim este țărănimea în această lege e acela, că comproprietarii izlazului comun adică foștii urbarialiști se pot — ba sunt obligați chiar —

a se organiza în societate, cu statute proprii, alegându-și președinte și comitet astfel că pe viitor, adică dela intrarea în vigoare a acestei legi nu mai depind în această privință dela placul pretorelui și notarului.

În acest chip foștii urbarialiști își capătă un organ, care e menit să provadă toate afacerile de izlaz și să chivernisească averea foștilor urbarialiști conform statutelor și legii. Urbarialiștii constituindu-se în societate nu vor fi mult reprezentați prin antistia comunală, ci prin președintele lor. În cazuri de proces nu primarul (chinezul, birăul) va dispune după placul administrației asupra procesului, ci președintele societății după dispozițiile luate în comitet și adunarea generală. Primind urbarialiștii în forma aceasta drept de actorat vor fi ei stăpâni după vrednicia lor peste izlazul comun, peste fondurile lor, precum și peste celelalte averi mobile sau imobile aflate în sfera de activitate a societății. Și dacă luăm în socotină că d. e. numai izlazarile foștilor urbarialiști din Banat (avere românească) reprezintă o valoare de peste 40 milioane de coroane, vom înțelege imediat însemnătatea acestei legi asupra țărănimei noastre!

Cine sunt acei țărani cari sunt părtași (composesori) la izlaz, și că composesorii căror izlazarile au drept să se organizeze în societate, — o să vedem din textul legii. În prefață numai asupra unui lucru voesc să atrag atențiunea publicului, anume, că în cele mai multe comune izlazarile sunt introduse greșit în cartea funduară pe numele comunei politice. Comuna, ca corporațiune politică nu are izlaz, ci au locuitorii, foștii urbarialiști, iar urbarialiștii sunt toți acei țărani cari în comuna respectivă dispun de proprietate urbarială.

Proprietatea urbarială constă din sesiuni adică extravilane și intravilane și în cartea funduară o găsim sub numirea de „urbéri birtok” față de proprietatea fostului domn de pământ, care se numește „nemesi birtok”. Pentru fiecare comună este câte o hartă (mapă, plan) urbarială și câte o carte numită „Beschreibung des Dorfes X. Y.” în archiva țării. Din aceste documente se poate constata, care și cât e teritoriul dat urbarialiștilor ca competență de izlaz după pământul lor urbarial. Fiecare comună trebuie să aibă sau să fi avut izlaz, pentru că după fiecare proprietate urbarială s'a împărțit și izlaz!

Izlazul dat urbarialiștilor este luat în mapele vechi sub numirea de „Constitutiv Huttung”, sau „Gemeinde Huttung” ori „Huttweide” față de „Rezervat Huttung”-ul rămas în folosința fostului domn de pământ.

Ce înțelegem sub cuvântul de „Constitutiv Huttung”? Aceea, că izlazul foștilor urbarialiști formează o parte întregitoare a proprietății lor urbariale.

După fiecare proprietate (sesiune) de pământ s'a împărțit și izlaz, astfel că competențele de izlaz după toate proprietățile urbariale fac la un loc teritoriul numit „Constitutiv Huttung”.

Ca proprietate urbarială foștii urbarialiști au primit intravilan și extravilan. Intravilanul a avut întindere de un jugăr. Întinderea și mărimea extravilanului le-a stabilit „Urbarialul” a cărui dispozițiune prin legile din 1836 au devenit legi. Împărțirea și clasificarea extravilanurilor nu s'a efectuat într-o formă în întreaga țară, ci în diferite forme. Astfel în Banat, adică pe teritoriul com. Caraș, Timiș și Torontal, pământurile sunt luate cu 1600 m. p. fără nici o clasificare și se împart în 1/2, 1/4, 1/8 de sesiuni.

Într-o sesiune urbarială s'a dat 24 jughere de pământ arător, 6 jughere livadă, 3 jughere izlaz și 1 jugher intravilan pentru casă, grajd, sură etc.

În celelalte părți din țară d. e. în părțile Aradane, Marmăția, Bihor, și Cianad pământul arător s'a împărțit în 5 clase, iar livezile în 3 clase, de aceea pe aici extravilanurile s'au dat în estinderea dela 16—40 jughere, iar livezile dela 6—22 jughere precum acestea erau pământuri mai bune sau mai slabe. Aici iobagii cari aveau mai puțin pământ de 1/8 se numiau zilleri. Pe aceste ținuturi nici estinderea jugherelor nu este asemenea de mare, așa că difere între 1100 pătrați — 1200 — și 1300 stânjeni pătrați. Vedem astfel deosebirea dintre pământurile urbariale din Banat și cele din Ardeal și părțile ungurene.

Izlaz (pășune, sau imas) le compete tuturor foștilor iobagi de pretutindena și au drept la izlaz afară de competența lor urbarială astfel că la regularea urbarială a unei comune afară de extravilane și intravilane s'au extradat și competența convenită din izlazul comun. Competențele de izlaz a tuturor foștilor urbarialiști la o altă formează teritoriul „Constitutiv Huttung” față de „Rezervat Huttung”-ul rămas în folosința și proprietatea fostului domn de pământ, din care s'au întregit în caz de lipsă grădinile sub numirea de „Erzatsgarten”, sau „Hausplatz Erzats”. În cazul când izlazul dat urbarialiștilor sub numirea de „Constitutiv Huttung” nu a fost îndestulitor cerințelor de pășunat, acolo s'a tăiat un teritoriu din „Rezervat Huttung” sub numirea de „Equivalent Huttung” și s'a dat urbarialiștilor în folosință pe lângă solvirea unor taxe anuale numite și „Klassenmässige bezahlung”.

Unde sunt astfel de cazuri, acolo urbarialiștii pe baza art. XXV. din 1896 au drept prin răscumpărarea acestor taxe a pretinde dreptul de proprietate asupra teritoriului numit „Equivalent Huttung”.

Pe teritoriul urbarialului banatic, adică în com. Timiș, Caraș și Torontal, — precum am văzut — toți urbarialiștii și-au câpătat competența de izlaz într-un teritoriu comun. Cu alte cuvinte în aceste trei comitate s'au deschis ori ce comunitate dintre urbarialiști și fostul domn de pământ, astfel că din mapele făcute pe timpul separării urbariale, adică anii legislatorici din 1836, izlazul urbarialiștilor trebuie să fie desemnat ca un teritoriu separat atât de proprietățile urbariale cât și de „Überland”-urile și izlazul fostului domn de pământ. Mărimea izlazului afară de mapă se poate constata și din „Tabelele urbariale” ori documentele numite „Beschreibung des Dorfes”.

Care comună nu dispune asupra teritoriului recerut pentru izlaz, trebuie să caute când și cine a cuprins din izlaz și sau în decursul comasației sau independent de comasația ori segregare să facă toți pașii necesari pentru recăștigarea teritoriului uzurat sau pentru întregirea și susținerea izlazului comun.

Aceasta o pot face pe viitor cu atât mai fără piedeci, deoarece în senzul acestei legi președintele societății de izlaz are dreptul în numele societății a face toate întreprinderile de lipsă.

La fine mai amintesc, că izlazul comun al urbarialiștilor în multe comune e luat în cartea funduară pe numele comunei politice. În aceste comune președintele societății va face rectificarea cărții funduare astfel, că dreptul de proprietate să fie introdus în cartea funduară pe numele colectiv al foștilor urbarialiști din comuna respectivă.

Examenenele electorale.

Primum dela corespondenții noștri și dela bărbații de încredere ai partidului următoarele dări de seamă:

Ticvanul-mic. — Vă aduc la cunoștință, că 144 de persoane, tineri și bătrâni, s'au prezentat în 29 Mai n. la pretura din Oravița pentru punerea examenului electoral. Din aceștia 119 au primit certificat, iar 25 au fost îndrumați la examenul de corigență ce se va ține în anul viitor. — Gh. Epure.

Hida. — În cercul administrativ Hida, examenenele cu alegătorii s'au dat în 22 a. l. c. S'au anunțat de toți 225. S'au prezentat 129. Au făcut examenul cu succes 119. Români 81. Străini 38. Cauza că s'au anunțat așa puțini e, că la noi poporul e încă intimidat dela alegătorile trecute, cari s'au ținut în Huedin, oraș cu populațiune sălbatică, și unde alegătorii adeseori au fost rău bătuți. Au pus în uimire pe membrii comisiunilor examinătoare răspunsurile date de teudeni, admășeni și drăgeni. — Dr. Sim. Tamașiu, adv.

Boroșebis. Conform însărcinării d-v. am asistat la examenenele știutorilor de carte, ținut aici în B-Sebis dela 20—25 l. c. Din 466 câți s'au supus examenului (27 Unguri și Jidani) au căzut numai 10. Au căpătat dar atestat de alegător 429 Români. — Augustin Mihailin, preot rom.

Toracul-mic. Din comuna Toracul-mic (Toronto), din cei cari s'au anunțat, s'au supus în 24 n. l. c. 45 de țărani români, la examen, dintre cari nici unul nu a fost respins, ci toți au obținut dreptul dorit. La examen, pe lângă antistia comunală a fost de față și părintele Petroviču, ca bărbat de încredere al biroului partidului național român. Iar în 26 a avut loc examenul, după noua lege electorală, cu elevii din cl. VI, la școala noastră confesională, fiind delegatul comisiei administrative dl Kontarik, fost învățător. Examenul a decurs spre mulțămirea tuturor celor de față; iar rezultatul a fost că toți elevii, 11 înși, au obținut „testimonul final”. Alte naționalități din acest comitat (Nemți, Unguri, Sârbi) dovedesc o nepăsare, și în știința scrisului și al cetitului rămân în urma noastră. Numai un caz. Din comuna Szerb-Élémér din 19 înși, abia 9 au putut trece. — E. M.

Arpașul-inferior. — În 25, 26, 27, 28 și 29 Mai a. c. s'au ținut examenul din cetit și scris în cercul pretorial al Arpașului de Jos, comitatul Făgărașului. S'au prezentat la examen 1145, dintre cari au reușit 1072. — Trandafir Dragomir, preot ort. rom.

Heanda-mare. — Muziile frumoase dela început, după ieșirea alor câțiva înși au început a se prăbuși și impaciența și dorul de-a scăpa cu succes cât mai curând, au fost înlocuite cu temerea de nesucces, apoi cu o adâncă indignare sufletească ce și-o exprimau față de harnicul... luminător (?) Bugye Szilárd — al bietului popor nefericit din Roguma, care în comisia examinătoare, fiind încredințat cu dictarea textului de scris, dându-și aere de savant, pretindea ca bietul român cu degetele aproape înțepenite de coarnele plugului, pe când dumnilui d. Bugye Szilárd va sfârși cetirea cu repeziune a propoziției, să fie gata și de scris. — Un trecător.

În cercul **Pardaul** examenul s'a ținut în 26 Mai. Sfin-gură comuna Cebzea a avut 75 de prezenți, cari toți au trecut. Laudă se cuvine învățătorului I. Gruescu, care de 31 de ani e în sat. Celelalte comune împreună abia au dat 21 de examinați. — I. P.

— Ca bărbat de încredere, delegat pe lângă com. de examinare a știutorilor de carte la pretura **Antalfalva**, am onoare a Vă comunica, că din comuna unică românească **Uzdin** au depus cu succes examenul în 26 Mai st. n. 20 și în 30 Mai st. n. 11, cu totul 31 țărani români. N'a căzut nici unul. Comisiunile au fost con-

tiliante și drepte; au lipsit din ele elementele șoviniste. — Dr. D. Spariosu, avocat.

Huedin. — În cercul Huedin, din partea organelor administrative s'a procedat cu totul corect, cât privește examenul, dar multe comune au lipsit de tot, pentru că, după cum spun cărturarii noștri din acele comune, n'au fost anunțate de loc despre respectivul examen. S'au prezentat cu totul vre-o 25 de Români, cari toți au obținut certificat. Dar, deși în acest cerc electoral sunt numai vre-o nouă comune cu locuitori unguri, dintre aceștia s'au înfățișat peste 200 de oameni, cari apoi au și făcut examenul!

Eri am ținut o adunare de constituire a despărțământului „Huedin” al Astrei. Cu astă ocaziune am făcut apel celor prezenți, să se intereseze, câți oameni știutori de carte, au să afle, când va eși comisia pentru conscrierea alegătorilor, și atunci ținând gata oamenilor să facă examenul, apoi în anul viitor toți să se prezinte și la comisia examinătoare. Durere, nu-i multă nădejde, că vor satisface acestui apel; un preot de pildă cere ca de aici să ținem cont, când va merge comisia în satul lui și să-l avizăm la vreme! — Dr. Andrei Pop, adv.

T.-Murășulul. — În **Târgul-Murășulul** au funcționat două comisii. A fost numit în comisie d. Ioan Roman tânărul preot din Sântana de Murăș. Examenenele au durat dela 25—29 Mai. Alegătorii români au dovedit cele mai frumoase pregătiri. Acestui fapt precum și energicei intervenții din partea bravului preot Ioan Roman e a se mulțami că toți Români cari s'au prezentat la examen au obținut certificatele dorite. (Câți?)

Țin a sublinia că afară de comuna Sântana de Murăș reprezentată prin 30 țărani și comuna Săbadul de câmpie — celelalte comune abia au trimis câte 2—3 țărani. Dintre dnii preoți s'au prezentat dnii Ioan Roman și Mihael Pop Lupu din Sămadul de Câmpie, cari au făcut o adevărată școală cu oamenii supunându-i la mai multe examene pentru a se convinge de pregătirile lor și funcționând de dimineața până seara în două comisii examinătoare încurajând pe țărani români prin prezentarea lor deamănă și pășirea energică. Ca material pentru o eventuală interpelație vă comentez două texte scrise de alegătorii unguri, cari ambele au fost primite: I. *Hazád Nak rendület lenyel légy hive magyar.* (Hazádnak rendületlenül etc.) II. *Vitfoldamaty Joire Muta.* (Virul a föld ábrázatja) etc. — Dr. Victor Suciu, adv.

Mercurea. — În **Apoldul-mare**, sat săsesc cu 120 proprietari români, nu s'a știut nimic despre examenenele electorale. S'au prezentat la examen 15 înși. Din **Sân-gătlin** s'au prezentat 53 de Români la examen la Oena. Rezultatul nu-l cunosc. Notarul spune că numai 5 Români și 5 Unguri ar fi căpătat drept de alegător. — D. O.

Cenadul-mare. — În 22 Mai au avut loc examenenele electorale în **Sân-Nicolaul-mare**. Suntem mândri că toți cenezenii, cari s'au supus examenului, au obținut certificat. E trist însă că deși preoții St. Oprean și V. Deciu au nădărnă pe toți, s'au prezentat așa de puțin la examen. — C. Târziu.

— În cercul **Vascăulul** s'a procedat cu totul altcum cu alegătorii cari s'au prezentat la examen. Acolo se zice au fost respinși aproape 100 Români poate pentru că președintele general al comisiunilor a fost d. **Tempelean Dezső**, fisolgăbirăul cercului și deputat în **sino-dul nostru eparhial**. Să fie oare adevărat?! — N.

— Pe ziua de 26-lea Mai au fost chemate la examen comunele Ciorda, Udvarsalas, Subotița și Vrani care stă sub conducerea vestitului pașă Dragoljub Soția, un româno-sârbo-maghiar, notar comunal. Din comuna noastră Vrani s'au înscris pentru examen peste 100 de oameni. Dar, durere, n'au luat parte decât 64 de înși. Și din aceștia au trecut numai 7!!! — I. B.

„Extremiști” și „moderați”. *Cetim în „Drapelul”: Negreșit sunt între conducătorii partidului național român — și nici că se poate altfel! — deosebiri de temperament, de etate, de dispoziții și înclinări etc. etc. cum sunt deosebiri în toată lumea. Doar nu sunt doi oameni la fel, cari în toate, până în cele mai mici nuanțe să vadă, să cugete, să judece și să reageze la fel. Deosebirile aceste sunt în mod firesc și la noi. Dar nu sunt divergențe politice.*

Să nu creadă nici dl Sándor și nici contele Tisza, că pe baza oferită în cursul tratativelor s'ar fi putut încheia o pace definitivă cu o parte a conducerii partidului național, dacă n'ar fi fost așa zisii „extremiști”. Eventualele deosebiri de vederi s'au putut raporta numai la tactică, la nici un caz la esență.

Răspunsul P. S. Sale episcopului dela Gherla, din „Reichspost”, este cam aceeaș cu ceea ce a spus despre legea electorală dl Vlad la Alba-Iulia numai că P. S. Sa vorbește în mod diplomatic, pe când Dr. Vlad vorbind la o adunare populară căuta a se cobori la înțelesul poporului.

Svonurile despre „moderați” și „ultraști” în sânul partidului național, pe cari le întâmpinăm atât de des în organele de publicitate maghiare, sunt simple legende, născute sau din desvârșită necunoștință de cauză, sau ticluite anume cu scopul de a introduce în publicul mare icul nelcrederei.

Lucrările constituantei.

Discuția la validarea titlurilor. — Discuția la mesagiul tronului. — Alegerea comisiunilor. — Prorogarea.

Confratele „Minerva” din București aduce următoarele informațiuni relativ la lucrările constituantei:

Luni vor fi terminate și alegerile pentru ba-lotagele dela colegiul II de senat, iar Joi cor-purile legitime constituante vor fi întrunite ca să asculte mesagiul de deschidere pe care-l va ceti M. S. regele. În aceeași zi, după amiază, senatul și camera își vor începe lucrările, fie-care separat, procedând la validarea titlurilor noilor aleși. Vor fi discuții lungi și aprinse a-supra alegerii unora dintre senatorii și depu-tații liberali. După terminarea operațiunii vali-dării, cele două corpuri legitime vor procede la alegerea birourilor, cari nu vor fi decât în parte schimbate, față de cum au fost în trecu-tul parlament.

În cameră, în locul dlui Em. Culoğlu, care n'a fost ales, va fi desemnat ca vicepreședinte probabil d. I. Procopiu. Imediat ce vor fi alese comisiunile pentru răspunsul la mesaj raportorii vor ceti proiectele de adresă.

Discuția la adresă va începe la cameră Luni 8 Iunie v.. Durata acestei discuțiuni depinde în primul rând de reprezentanții opoziției. Și o-poziția conserv. va profita de discuția la a-dresă, pentru a-și expune plângerile asupra fe-lului cum au fost făcute alegerile și a trage concluzia că alegătorii n'au fost lăsați liberi să-și exprime convingerile asupra reformelor guvernului.

Deputații și senatorii din majoritate se vor mărgini să răspundă la criticile opoziției asupra alegerilor.

Cum guvernul dorește ca prima sesiune a constituantei să fie de scurtă durată, se poate ca după 4—5 zile de desbateri la adresă, în fie-care corp, primul ministru să ceară închiderea discuției.

După votarea adresei, atât camera cât și sena-tul vor procede la alegerea comisiunilor pentru prezentarea propunerilor de modificare a ar-ticolelor din constituție, a căror enumerare a fost făcută în parlamentul trecut. Nu s'a decis până

Numai p. fumătorii de țigraete, cari nu cruță p. sănătatea lor să speseze pe zi câțiva fleri mai mult

Modiano Club Specialite e cea mai scumpă dar și cea mai bună!!

La sfatul medicilor tuburile precum și folțele nu sunt imprimate, dar pe ambele se vede semnatura de apă a renumitului fabricant:

(Bo 2120)

S. D. MODIANO.



...câte comisiuni să fie alese. Se poate însă să fie aleasă numai câte o comisiune în fiecare corp legiuitor.

Textele de revizuire vor fi depuse de comisiuni la toamnă, când vor începe cu adevărat lucrările constituantei.

Durata sesiunii din Iunie va fi cel mult de două zile.

Data la care se vor întruni la toamnă corpurile legiuitoare n'a fost încă hotărâtă. A fost hotărât în mod definitiv ca fiecare corp legiuitor să lucreze separat, potrivit precedentelor dela 1866, 1879 și 1884.

Oriza guvernului e ca propunerile senatului, pentru revizuire, să nu se deosebească prea mult de ale camerei și de aceea la alcătuirea proiectelor care vor face propunerile guvernului se va acorda o atenție deosebită.

Vizita țarului la Constanța

— Programul serbărilor dela Constanța. —

București, 12 Iunie.

Suveranii Rusiei însoțiți de țareviuțul *Alexis* și de fiicele *Lor*, AA. LL. II. marile ducese *Olga*, *Tatiana*, *Anastasia* și *Maria* vor sosi la Constanța Duminecă dimineața pe bordul iahtului imperial „Standard”, care va fi escortat de o flotă compusă din 2 încrucișătoare cuirasate și de doi contratorpiloare.

Comandantul general de divizie *Coandă*, inspector general al artileriei, generalul *Bogdan*, subinspector al cavaleriei și amiralul *Eustafiu*, comandantul marinei militare, cari au fost atașați pe lângă persoana țarului, precum și d. *C. Nanu*, secretar general al ministerului de externe, fost ministru la Petersburg, atașat persoanei țarinei se vor duce înaintea țarului imperial spre a Le saluta în numele șefilor suverani români.

La ora 10 dimineața iahtul imperial va acosta pe la orele 10 dimineața în port. Familia imperială va debarca în pavilionul de recepție unde se vor găsi auguștii suverani români și familia princiară, miniștrii și înalții oficiali ai statului. Aci se vor face prezentările.

Este probabil că auguștii oaspeți și suveranii români vor asista la un Te-Deum celebrat în biserica catedrală.

La orele 1 familia imperială rusă va lua parte la un dejun intim în pavilionul reginei, din apropierea farului.

În aceeași oră va fi oferit un dejun de 80 tacâmuri la casinoul municipal de către d. I. Brătianu, președintele consiliului, în onoarea dlui *Sassonow*, ministru de externe al Rusiei. Toți miniștrii vor participa la acest banchet.

La orele 4 auguștii noștri suverani vor fi oaspeții țarului și ai țarinei pe bordul iahtului „Standard” unde va fi servit un ceai.

Familia imperială va debarca apoi din nou spre a asista la orele 6 la marea revistă militară ce va avea loc în onoarea Ei și la care vor defila trupele corpului 5 de armată.

Auguștii oaspeți vor lua parte apoi la marea banchet de gală ce va avea loc în palatul regal.

Spre orele 11 vor părăsi Constanța spre a se îndrepta la Odesa.

Suveranii Rusiei vor fi însoțiți de o suită impresionantă printre cari cităm pe generalul conte de *Federich*, șeful casei civile imperiale, principele *Stoff*, mareșal, amiralul *Nyloff*, etc., etc.

D. I. Brătianu a plecat ieri, Vineri, la Constanța să ia împreună cu M. S. regele ultimile dispoziții.

În vederea vizitei țarului la Constanța, s'au luat măsuri severe de ordine. În afară de poliția locală și de agenții dela siguranța generală a statului, a mai fost detașat ieri și d. *I. Raffail*, șeful siguranței capitalei cu o echipă de 50 ofițeri de poliție. Dsa va supraveghea cu această echipă circulațiunea publică, în ziua vizitei, cum și ferirea publicului de pungași și de buzunare.

La siguranța capitalei, pe tot timpul lipsei dlui *Raffail*, va gira acest serviciu d. *Iulian Christian*, subșeful siguranței capitalei.

Ni se anunță din *Constanța*: AA. LL. RR. principele *Ferdinand*, principesele *Maria* și *Mărioara* și principele *Nicolae* au sosit la Constanța. La gară familia princiară a fost întâmpinată de ofițerii superiori din garnizoană în frunte cu principesa *Ileana*, de dnele de onoare ale M. Sale regina, de prefectul județului, primarul orașului și de numeroase doamne din elită.

Dela gară AA. LL. au mers pe jos până la palatul regal.

Următoarele trupe vor lua parte la solemnitatea primirii M. S. împăratului Rusiei, care va sosi Duminecă la Constanța:

Regimentele: 33, 34, 35 și 39 infanterie, un bat. de grăniceri compus din 1000 oameni, un detașament compus de jandarmi rurali compus din 500 oameni; batalionul 5 pioneri; regimentul 13 și 18 artilerie, reg. 5 obuziere ușoare, divizionul de obuziere grele; reg. 5 roșiori; reg. 2 călărași și reg. de escortă regală.

Comanda acestor trupe o va lua d. general *Georgescu* comandantul corpului 5 de armată din Dobrogea.

M. S. regele *Carol* a inspectat pavilionul de recepție al țarului care se construiește lângă farul regelui *Carol*, alături de pavilionul M. S. regina. Aci va acosta și iahtul imperial rus. Deasemenea a inspectat pavilionul ce se construiește în fața Cazinoului, unde vor lua loc suveranii români și țarul pentru a primi defilarea. La ambele pavilioane M. S. s'a întreținut cu arhitecții respectivi, luând ultimele dispozițiuni pentru decorațiunile ce urmează să se facă.

În Constanța e o mare aglomerație, hotelurile fiind pline de numeroși vizitatori.

O delegație sârbă la Constanța

Petersburg. — Țarul va fi întâmpinat la Constanța și de către o delegație sârbă. În cercurile diplomatice rusești se atribuie o mare importanță acestei întâmpinări.

Voci de presă.

„L'Homme Libré” publică următorul articol al dlui *B. Stambler*:

Scopul acestei întâlniri este legătura între cele două familii, căsătoria fiicei celei mari a țarului cu prințul *Carol* moștenitor presuntiv al tronului României. Ideea acestei legături revine marelui duce *Nicolae*. Acesta pe timpul vizitei sale la București, când a remis bastonul de mareșal oferit de țar regelui *Carol* fu frapat de inteligența și caracterul prințului *Carol*. La reîntoarcerea sa la *St. Petersburg*, el lăudă pe tânărul prinț și astfel se născu proiectul unei legături matrimoniale între cele două familii. La ideea sa, se adăogă și părerea principesei *Elena* a Serbiei, măritată cu un mare duce rus, și aceea a dlui *Spalaicovici* ministrul plenipotențiar al Serbiei (din vremea conferinței dela *București*).

Ultima vizită a familiei princiare române la *St. Petersburg* a avut de scop prezentarea tânărului principe familiei imperiale rusești; vizita dela *Constanța* nu e decât pentru a se face prezentarea prințesei rusești, familiei regale române. Această legătură va șterge din ochii Românilor, efectul urit al încorporării *Basarabiei* la *Rusia* după ajutorul dat de armata română, *Rusiei* în 1878. Din punct de vedere politic, această legătură întărește situația *Rusiei* în Balcani.

Ea va mai avea încă multe alte rezultate, mai întâi acela de a provoca o politică mai liberală din partea *Rusiei* față de *România*, și probabil tot așa și față de alte naționalități din imperiu.

În ceea ce privește *Franța* ea nu poate decât să se bucure de această căsătorie care va face să intre în cercul prietenilor sale și pe *România* sora ei latină, care ar fi rămas depărtată de ea, din cauza asprelor necesități ale politicii internaționale.

Ziarul „*Temps*” vorbind de întrevvederele dela *Constanța* zice: Sprijinul dat guvernului român în cursul războiului balcanic de diplomația rusă și de cea franceză au creat o apropiere între *România* și *Rusia* care s'a vădit prin călătoria la *Petersburg* a moștenitorului tronului român și care se afirmă acum din nou prin călătoria la *Constanța* a țarului *Nicolae*. Nu credem a face o apreciere indiscretă indicând eventualitățile pe cari acest eveniment solemn le deschide și ajunge să relevăm mulțămirea sinceră provocată de aceste eventualități în *Franța*.

Ziarul „*Piccolo*” din *Triest* se ocupă de îngrijorarea care domnește la *Viena* cu privire la vizita țarului în *Constanța*.

Judecând după presa română, *România* nu s'ar da înapoi dela o legătură cu *Rusia*. Aceasta este explicabil prin întâmplările din timpul crizei balcanice, ca și prin ecoul ce află în *România* asupra *Românilor* de peste munți. Politica balcanică a *Austriei* se depărtează în acest moment de politica balcanică a *României*. La *Viena* se mai păstrează intenția de a schimba mai curând sau mai târziu, tratatul din *București*, pe când *România* ține să păstreze tot ce s'a stabilit prin tratatele de pace din *Londra* și *București*.

S'a vorbit mult în ultimul timp de situația *Românilor* din *Ungaria*.

În *Viena* se spune că înaltele cercuri conducătoare nu aprobă politica lui *Tisza* față de naționalități, dar acum ca și în trecut *Românilor* din *Ungaria* nu le-a folosit această atitudine a cercurilor vieneze, așa că *Românii* din regat nu se pot mulțami numai cu faptul că *Austria* nu aprobă politica maghiară.

Momentul de față este favorabil unei apropieri a *României* de *Rusia*.

INFORMAȚIUNI.

Ciudățeni.

XV.

„Indemnuri!”

Cedez astăzi rubrica aceasta unuia, care mă întrece în ciudățeni. „Indemnuri” sunt prefața unei splendide broșuri, asupra căreia va mai trebui să revin. — S. C. D.

— „Indemnuri!”
— „Cum? vrei să dai „indemnuri” în zilele noastre? O naivitate adorabilă! Astăzi, dragul meu, nu mai găsești ecou la „ideile” Dtale, ori cari ar fi ele!”
— „Cetește și judecă mai apoi!”
— „Au să-ți ridiculizeze munca depusă în paginile astea! Au să-ți zică: Ian fugi cu „ideile” Dtale!”
— „Fie! Cetește!”
— „Ce vii Dta cu străinătatea?! Nu vezi că suntem la începutul — începutului?!”

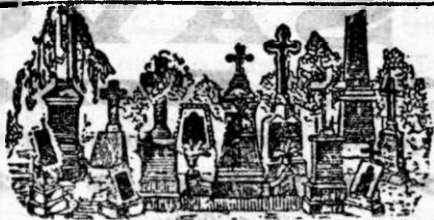
— „Tocmai de aceea — cetește!”
— „Îți spun da capo: n'ai să mă încălzești! Chiar dacă ai pleda cu verva cea mai mare!”
— „Te-aș compătimi, de nu m'ai pricepe!”
— „Dta?”

— „Da, eu. O să-ți aduc argumente. O să te plimb, să vezi cum este pe la alte neamuri. O să-ți arăt cum muncesc ele din greu, ca să trăiască, ca să-și elupte poziția invidiată. Am să dau poruncă să și se aducă pe dinaintea ochilor exemple străine, de bun simț, de cugetare profundă față de probleme, pe cari trebuie să ni le luăm la inimă, de vrem să trăim. Dacă nu-ți vor vorbi respectat instituțiile străine; dacă nu te vor sili să fil pătruns de adevărul, că numai perseverând și muncind din greu pe terenul cultural, economic vom putea țineu concurența cinstită cu ceea ce se prestează într'alte locuri, la alte neamuri; dacă huetul mașinilor de țipar; dacă brațele muncitorilor de prin fabrici; dacă chemările învățătorimeii străine spre o viață adevărată, chemări potrivite (în mare parte) și pentru poporul nostru; dacă indemnurile spre o viață rațională, sănătoasă, date de atâția și atâția oameni mari, din cari voiți cita — dacă toate acestea nu vor avea răsunet în inima Dtale și nu te vor sili să recunoști adevărul: numai munca, numai fapta ne va salva, atunci nu ești *Român* adevărat! —

PRIMA FABRICĂ BRAȘOVEANĂ DE ȘLEFUIT MARMORĂ, GRANIT, SYENIT, LABRADOR ȘI PEATRĂ

NAGY JÓZSEF

pietrar Brașov (Brassó), Kut-u 50.



Magazin permanent și expediție de obiecte de GRANIT și MARMORĂ din patrie și străinătate. — Execută tot felul de lucrări pentru clădiri, cripte, monumente mormântale și statui, lucrări de marmoră pentru mobile, garnituri pentru hotele și cafenele, portale, vane, plăci pentru pereți și table comemorative, în orice dimensiune din plăci de marmoră și granit din patrie și din străinătate. — Dela orice oferte 10% rabat. (Na 2068)

Cumpenește, fii drept, corege, ce crezi că este de cores — infalibil nu este nimeni! — și urmează sfaturilor acestora: răspândește ideile din paginile de față căci nu mai bine ne pot aduce”.

— „Am să-ți cetesc „îndemmurile”. Să vedem ce vrei să se răspândească în zilele noastre de apatie.”

Dr. Horia Petrescu.

Arad, 15 Iunie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploi.

Prognostic telegrafic: ploi.

Temperatura la amiază a iost: 15.6 C.

REDAȚIONAL. D. Ion Montani părăsind redacția „Românului”, comitetul național în ședința sa din 18 (31) Malu, ținută la Alba-Iulia, a încredințat conducerea redacției acestui ziar domnului Dr. Sever Dan, secretarul clubului central al partidului național român.

Investigații pentru steagul de pe catedrală. Cetim în „Unirea” din Blaj: Autoritățile au început, după cum ne-a avizat înainte ministrul de interne Sándor János, în vorbirea sa recentă din parlament, investigații pentru aflarea faptuitorilor necunoscuți, cari au arborat steagul național pe Catedrală. Au fost ascultați mai mulți indivizi.

Condamnarea unei învățătoare republicane. Tribunalul din Seghedin a condamnat pe învățătoarea Ema Andrassy la 14 zile temniță de stat pentru lesa majestate. Dascălița antidinastică publicase vara trecută, în ziarul republican „Magyar Köztársaság” din Hódmezővásárhely, un articol în care învinuia pe M. Sa că nu-i iubeste pe Unguri și-l mai ruga foarte frumos să se retragă de pe tronul Ungariei, căci aici se va face în curând republică. Dsoara Ema Andrassy e prima sufragetă antidinastică și republicană, condamnată în țara noastră.

Din oficiosul militar. Precum cetim în buletinul militar Nr.-ul 28 din incidentul organizării tribunalelor și a judecătorilor celor noi militare Majestatea Sa Monarhul la propunerea ministrului de război a numit și transferat cu 1 Iulie 1914 între alții și pe următorii auditori români: De conducător de tribunal de divizie în Budapesta pe vicecolonelul Eugen Papp; de căpitani conducători la judecătoria de brigadă în Alba-Iulia pe locotenentul Simeon Piso, în Trebinje pe Dr. Stefan Mogan; de locotenenți pe sublocotenentul în rezervă Valeriu Magdu în Viena, pe locuitorul de ofițer în rezervă Dr. Liviu Barzu în Sibiu; de procurori militari (reprezentanți iusticiali) pe căpitani Valeriu Neamtu din Brașov la tribunalul de divizie în Timișoara, Valeriu Liuba din Alba-Iulia, la Sibiu, Aron Sueiu din Sibiu la Cluj și de locuitori procurori pe locotenentul Ladislau Bretan din Mișcolț la divizia 15. Tot cu 1 Iulie s'au transferat Dr. Adrian Nedeleu maior-auditor din ministerul de război la tribunalul de divizie în Cașovia, maiorul Cornel Bărdossy din Serajevo la tribunalul de divizie în Sibiu și locotenentul Camil Piso la tribunalul de divizie în Serajevo.

Edison despre Unguri. Un ziar maghiar din America, al cărui director (Gondos, alias Glenn) e un escroc fugit de aici, a făcut o anchetă printre bărbații de stat americani, să declare dacă emigranții sunt îndreptățiți ori nu să ajutoreze pe conaționali lor din Europa. Dintre cele câteva răspunsuri remarcăm pe al marelui inventator Edison, care a scris: „După părerea mea cetățenii americani nu s'ar împotrivi dacă Maghiarii din Statele-Unite ar colecta bani pentru ajutorarea celor rămași acasă, ca să îmbunătățească stările corupte de acolo. Mai ales nu ne-am împotrivi dacă am ști că banii adunați s'ar administra în mod cinstit.” — După cum știm Edison a umblat pe la noi, astfel a făcut declarațiile acestea în plină cunoștință de cauză.

Rusali triste. Ni se scrie din Satul-nou (în Bănat): Și anul acesta — ca de obicei — se făceau pregătiri pentru ruga din Satul-nou, dar

în loc de bucurie și veselie, serbătorile Rusaliilor ne-au adus groază și întristare. Oamenii în așteptarea oaspeților din alte sate, își aranjau casele, ca să poată bine primi pe cei dragi ai lor. Fața lor era veselă, senină. Dar bucuria n'a ținut mult, căci încă în ziua primă de Rusalii, d. a. la orele 5 a început să se verse o ploaie torențială, care în decurs de două ore a pricinuit pagube incalculabile.

Ceva teribil. Pe străzi nu se zărea o ființă. Apa curgea în toate părțile. A nimic case, animale, grădini frumoase și multe altele. Chiar și o fetiță nevinovată și-a aflat moartea în valurile apei murdare. Oamenii au fost salvați cu trăsurile, sărind afară pe ferestre, căci apa pătrunsese în chilii. Pivnițele s'au umplut, căci înălțimea apei trecea metrul.

Se zice că de când e Satul-nou așa un potop de apă nu s'a mai pomenit. Curată sărăcie. Mai ales că și sămănăturile stau cât se poate de rău, în urma ploilor și a frigului neobișnuit.

N'ar fi bine oare, ca cei chemați, să se îngrijească de o canalizare regulată, pentruca în cazuri de pericol să nu se mai întâmple așa ceva? — Rap.

Gravitatea unui pod peste Dunăre. Un membru al comisiunii românești, pentru tratarea chestiunii podului peste Dunăre, care să lege România de Bulgaria dă câteva amănunte de reală importanță, pe cari le vom reda aci în tocmăi.

— După câte putem ști noi delegații, avem aproape siguranța că podul acesta nu va mai fi făcut. Tratări, negreșit, e posibil să mai aibă loc, mai ales pe cale diplomatică, dar rezultatul va fi tot nul. Acest rezultat nu ne îngrijorează însă, dacă aprofundăm mai temeinic chestiunea. Un pod ca acesta este stabilit că are pentru Bulgaria o importanță numai strategică, pentru Austro-Ungaria o rară însemnătate economică, iar pentru noi nici una.

Dacă e să-i căutăm pentru noi o importanță ea rezidă într'un pericol de ordin strategic, dacă podul ar fi așezat în zona cerută de Bulgari și într'un dezastru economic, dacă ar fi așezat oriunde între Calafat și Turtucaia.

E lucru dovedit azi că inspiratoarea nouilor tratări pentru construirea podului, e Austro-Ungaria, căreia Bulgaria îi e obligată cel puțin acest comision. Austro-Ungaria, prin ieșirea Bulgariei la Marea Egee a pierdut acest client pentru tot ținutul ei teritorial, fiindcă, prin Marea Egee, Bulgaria va fi în grabă și cu mult mai multă conveniență aprovizionată de Franța, Italia, și chiar de Anglia. De aceea Austro-Ungaria caută cu orice chip câștigarea unui drum de tranzit prin un pod pe Dunăre, între noi și Bulgaria.

O legătură între teritoriul român și Marea Egee prin Bulgaria, e un vis prea neserios. Transportul mărfurilor noastre s'ar ridica la dublu față de navlul Constanța-Rotterdam și chiar dacă am admite un imposibil și anume că Bulgaria ne-ar înlesni un transport sub 2 bani tona-kilometru, care e cel stabilit la noi, pentru grâne, încă am avea rezultatul dezastruos de a fi desființat porturile Brăila, Galați și Constanța, distrugând în întregime această regiune de mare interes strategic ca și economic.”

Numitul membru asigurat că chiar în guvern a câștigat teren în timpul din urmă convingerea că podul acela pentru România nu poate însemna decât prepararea unei serioase crize economice, agravată poate și de un pericol strategic.

Iată încă o cărare pe care Austro-Ungaria va trebui s'o caute aiurea”.

Intrunire colegială după 45 ani. Primim spre publicare: Subsemnații invităm cu dragoste pe foștii colegi, cu cari am absolvat liceul în a. 1868/9, la o intrunire colegială cu ocazia festivităților școlare de încheiere, ce se vor ține Sâmbătă în 27 Iunie n. a. c. în Blaj. Să ne în-

trunim încă Vineri la 3 ore d. a. Toți, cari pot, ori nu pot lua parte, să înștiințeze pe colegul Ioan Goron (Alsóvidra). — Basiliu Andrea m. p. paroh în r. în Ighiu. Ioan Goron m. p. protopop în r. în Vidra-de-jos. Nic. Petra-Petrescu m. p. director de bancă, Fofeldea.

Examenul gimnaziului român gr.-or. din Brad se vor ține din 17 până în 25 Iunie st. n. Privatiștii vor ține examenul scripturistic Marți în 23 Iunie, iar Mercuri în 24 Iunie la 2 ore p. m. verbalul. În 21 Iunie dela 10—1 p. m. vor avea examenul cl. elementare. Examenul de cant și gimnastică, în urma ordinului prea venerabilului Consistor s'a ținut în 9 Iunie.

Incheierea anului va fi Duminecă în 28 Iunie; după ce școlarii vor asista la serviciul divin. După încheierea, festivă, care se va ține în sala de gimnastică, se vor distribui prin domniile profesori de clasă, în localele de clasă testimoniile. Participarea la examen și la încheiere e obligatorie pentru toți elevii. Cei absenți nu vor căpăta testimoniile și vor fi aspru pedepsiți. Publicul cât de numeros va fi bine văzut. — Brad, la 11 Iunie n. — *Diracțiunea.*

D. Sebastian Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana” și proprietarul „Librăriei Naționale” înființată de dsa în Orăștie. — a trecut cu succes examenul de doctor în filosofie la universitatea din Budapesta. Felicitări și urări de bine primească din partea noastră.

Căsătorie. Melania Urs din Vad și Dr. Nicolae Boeriu avocat din Șercaia căsătorii. Felicitările noastre!

Câteva date bune de știut. La 1710 s'a inventat tipografia în colorii de Le Blon. La 1782, balonul de către Montgolfier. La 1796, litografia de către Senefelder. La 1597, termometrul pentru măsurarea căldurii de către Galilei. La 1603, penița de scris făcută de către Vise. La 1643, barometrul de către Toricelli. La 1804 s'a făcut cel dintâi plug de fier de către Brand. La 1809 s'a descoperit mijlocul de a păstra carnea în cutii, prin ferbere și alte operații, de către învățatul Appert.

† **Maria Sagău n. Șandor**, membră pe viață a „Reuniunii femeilor române” a Asociației pentru literatura română și cultura poporului român, după un lung morb de nervi a decedat la 11 Iunie st. n. 1914 în anul al 60-lea al etății și al 45-lea al fericitei sale căsătorii. Inmormântarea defunctei va avea loc Duminecă în 14 Iunie st. n. în cimiterul bisericii gr.-or. din Murăș Cuesdiu. Fie-i memoria binecuvântată.

Un procedeu brutal. Ni se scrie: A treia zi de Rusaliile noastre un moșneag țaran român de 80 de ani surd fiind, a fost trântit în strada Schewis din Sibiu de tramvaiul electric la pământ, așa că sângea grozav din mai multe răni la cap, și multămită numai unei dame caritabile, ce observase accidentul, îi putură li date primele îngrijiri, ca sârmanul moșneag să-și vie atât în fire, ca să se ridice dela pământ, tremurând din tot corpul. O brutalitate nemaipomenită însă este atitudinea poliștilor de serviciu, care în loc să transporte pe rănit la spital, îl alungă brutal mai împingându-l de acolo. Cât am aflat s'a făcut rugare la ministru pentru anchetarea cazului brutal și pedepsirea celor vinovați de accident și de brutalitate în serviciul ordinii publice.

Marile călduri din America. „Daily News” află din New-York că în diferite părți ale Americii sunt mari călduri. 50 persoane au murit de insolație. Câteva sute de persoane, îmbolnăvite de insolație, au fost internate la spital. La Chicago termometrul arată 34 grade la umbră. 12 persoane au murit de insolație. La Pittsburg s'au înregistrat 14 cazuri mortale de insolație, la Detroit 15.

HOTELUL SAYOY BUDAPEST, VIII, József-körut 16.

Hotel modern, cu aranjament nou, încălzire centrală, apă caldă și rece în fiecare cameră, lift ziua și noaptea. — Sub conducerea personală a lui

Rendes Szidor.

Camere cu un pat dela 3 coroane în sus, cu două paturi dela 5 coroane în sus, socotind aci și încălzirea, luminatul și serviciul

Nou sistem pensionar, proviziune la o zi pentru 4 coroane.

La petrecere mai îndelungată se dă favor.

(Go 2003)

Camere pe lună pentru 80 coroane.

Bătrânul Vlaicu, părintele decedatului avia- Vlaicu, s'a prezentat Mercuri înainte de a- dui Ilescu, secretar general al ministeru- rii războiului al României, pentru a-i mulțumi laudabila inițiativă luată pentru ridicarea u- monument la cimitirul militar, lui Vlaicu, și celor cari au lansat liste de subscripție acest scop. De asemenea bătrânul Vlaicu a trimis și preșonului din cimitirul militar același modul cum a îngrijit de mormântul fiului

Desp. Astra a Borșebișului. Luni în 8 Iu- niie și 2 zi de Rusalii s'a ținut adunarea despăr- timentului Borșebiș a Asociațiunei în co- muna Dieci. Cu conducerea adunării a fost de- venit vicepreședintele comitetului d. Virgil Al- bu. Dsa în câteva cuvinte a explicat poporu- lui adunat în număr foarte frumos în curtea din răsăritul Asociațiunei. S'au înscris 20 mem- bouri și fiind număr suficient s'a declarat a- duna înființată Președinte a fost ales părin- te Lupșa, notar învățătorul G. Precupaș și secretar I. Nan. S'au ținut 2 disertațiuni. D. C. Ciocărlău a vorbit despre „Betia și urmările ei”, d. St. German despre: „Insemnătatea bise- ricii și a școlii”. Conferențiarul a fost ascu- lit cu atențiune, poporului i-a plăcut ambele di- sertațiuni și a aclamat conferențiarul.

A urmat una din cele mai plăcute surprize din corul harnicilor dieceni condus de inimosul învățător G. Precupaș. Ne-am îndepărtat cu noi mai bune impresii din comuna aceasta. A- duna poporeni cât și conducătorii lor pot servi ca exemplu. — cor.

Ziar nou bănețean. Primit cel dintâi număr „Foiaia Oraviții”, ziar săptămânal social, cul- tural și economic. Apare sub îngrijirea unui co- lectiv. Redactor responsabil: Dr. Nicolae Hu- rduc. Abonamentul 6 cor. pe an. Redacția și ad- ministrarea: Oravița.

Logodnă. Dșoara Tina Rus (Dej) și d. Dr. Iosif Pop (Lozna-mare) logodiți. Felicitări.

Premiile Academiei Române. Din premiile acordate de Academia Română în sesiune- a aceasta, s'au dat până acum următoarele: Premiul Asociațiunei Craiovene (1500 lei) pentru cărți didactice, s'a dat pentru „Cartea de citire cl. I și II dela școlile civile de fete românești din Ungaria” de Angela Selăgian, Bologa și E. Precup.

Premiul Adamachi (5000 lei) s'a acordat de Ministerul Științifică, împărțindu-se precum ur- mează:

1500 lei Drului Aristide Grădinescu pentru scrierea „Rolul capsulelor supra-renale în cir- culație și în schimburile nutritive”.

1000 lei dlui Silvestru Moldovan pentru 2 volume din scrierea sa „Ardealul”.

1500 lei dlui maior Gabriel Negri pentru scrierea „Artileria românească de câmp. Curs tactic aplicat. Tun KrupM. R. Părțile 1—4”. 1000 lei dlui Dr. I. N. Angelescu pentru scrieri: „Cooperatiunea și socialismul în Eu- ropa” și „Asigurările sociale în statele mo- derne”.

Premiul Principesa Alina Știrbey, pentru scrierea în manuscris cu subiectul: „Principiile morale și creștinești de care trebuie să se con- ducă părinții în educațiunea copiilor lor” s'a acordat dlui Victor Lazăr.

Valoarea premiului este de 8500 lei, în care intră și tipărirea scrierei.

Ce se petrece la graniță. Ni se anunță din Ardeal: La punctul vamal Oșanț jandarmii un- gari au sechestrat o turmă de 500 oi a lui Com- na Fulga, găsită la 1000 metri depărtare de graniță, pe teritoriu unguresc. Proprietarul s'a adresat ministrului român de externe, cerând o imediată intervenție.

Trei principii din familia imperială turcă au trecut Mercuri prin București, de unde au plecat spre Wiesbaden. Altele Lor imperiale

au fost salutate la gară de d. Sefa Bey mini- strul plenipotențiar al Turciei și de d. Trăsnea Greceanu, directorul protocolului din ministerul de externe, în numele guvernului român.

Societatea acad. rom. „Dacia” în Cernăuți și-a con- stituit următorul comitet pentru semestrul administrativ de vară 1914. President: Simion Boca, cand. în drept. Vicepresident: Petre Cârsteanu, stud. în litere. Secre- tar gen.: Alexandru Rosmetoneanu, stud. în științele nat. Secretar de int.: Vichentie Pentiu, sud. în litere. Casier: Mihail Polocoșeriu, stud. în științele nat. Bi- bliotecar: Clement Holca, stud. în științele nat. Contro- lor: Ioan Petriuc, stud. în litere. Econom: George Cri- stureanu, stud. în litere.

Procurare favorabilă de altoi. Cu dorința ferbinte de a sta în ajutorul economilor noștri și prin aceasta de a contribui tot mai mult la îndrăgirea lădeletniciei cu ale pomăritului, am luat hotărârea să cerem dela In. minister diferite soiuri de pomișori altoiți cu preț redus, cari să fie plantați în luna August a anului de față. Drept ce ne adresăm pe această cale către dori- torii de a cumpăra altoi, să binevoiască a înainta la comitetul nostru cel mai târziu până la 10 Iulie n. e. o consemnare, vidată de protopretorul cercului în care să fie cuprins numele cultivatorului, ocupațiunea (in- deletnicirea), starea averii, locuința, poșta din urmă, soiul și numărul altoilor, pe cari dorește să-i cumpere. Atragem luarea aminte a preoților, învățătorilor și a celorlalți cărturari ai noștri asupra acestei afaceri și rugăm s'o aducă la cunoștința obștească. Sibiu, 7 Iu- nie n. 1914. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”. — Pant. Lucața, pre- sident. Vic. Tordășianu, secretar.

Fiind chiar acuma timpul imblătitului, Vă atrag atențiunea asupra faptului, că cea mai mare fabrică din Budapesta are anul acesta prea multe batoze (dube) de 720 până la 1000 mm. și le-ar vinde cu preț foarte moderat și pe lângă garanță mare. Vă servește și cu mo- toare, mașini cu aburi etc. tot cu preț mode- rat. La dorință Vă trimite cataloage.

AVIZ CĂTRE PUBLICUL ROMÂN. Cunos- când multele lipsuri ale poporului nostru dela sate, am deschis în Budapesta un *Brou de informații* ca în felul acesta să stau în ajutorul publicului ro- mân în ori care afacere ce se ține de Budapesta.

Dau informații referitor la rugărilor înaintate ministeriului ori Curiei. Urgitez rezolvarea lor și rog rezolvare favorabilă. Mijlocesc împrumuturi ieftine pe amortizare și vânzări de moși și păduri.

x Curs de specialitate comercială „curs pentru scri- ta mașină, Arad, str. Lázár Vilmos Nr. 2, lângă palatul Földes. Cursuri de contabilitate, stenografie, scriere la mașină, cursuri de ziua și de noapte. Mijlocire gratuită și câștigarea de posturi. Instrucție și în limba română. (E 2198—10)

Cine vrea să-și cumpere locomobile, motoare, moară, mașini de imblătit mănate cu locomil, cu motor, cu cai ori cu mâna, mașini de sămănat grâu, de cosit grâu, ori iarbă, pentru adunarea fânului ori despoliarea cucuruzului, pluguri etc să iml scrie mie căci gratuit îl recomand fabrici de unde își poate cumpăra toate aceste pe rate și cu preturi mai ieftine ca la agentul jidovești. Scopul meu este ca țaranul român să-și cumpere marfă bună din mâna primă și cu garanță mare. Să vă feriți de firme cari nu sunt fabrici. Să vă feriți de agenți jidovi căci vă înșeală.

Vă recomand o invenție nouă: o morșcă cu 2 petri și silă mănată cu mâna care face 100 kg. lăună la zi. Prețul e 320 cor. pe rate.

La dorință trimit gratuit planuri de mori și ca- talog ilustrat despre toate recvizitele economice.

Cu stimă:

Ne 2036—15

L. OLARIU.

Budapest, II., Margit-körut 11.

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oro- loage pentru turnuri, Budapesta VIII, Prater 9.

O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați li- ferează cele mai perfecte oroloage pentru tur- nuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea mă- surilor necesare pe cheltuiala proprie. la ga- rantie pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite grațuit celor ce se refer la a- cest anunț din ziarul nostru. (N 2126)

x În atențiunea boinavilor! Balsamul Mitt- telmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, încuierea scaunului, du- reriile de cap, cărceii de stomac, arderea de sto- mac, apol tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lin- gură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și ex- pediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagybid-u. (MI 1621)

x Am onoare a aduce la cunoștință m. st. Doamne, că au sosit pălăriile după cea mai nouă modă. Transformările le execut în timp de două ore. Cerând sprijinul binevoitor a m. st. Doamne, semnez cu stimă: Iulia Roman. Arad, Deák-Ferencz u. 2. (2089—5)

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului Dr. Lazar Popovici, Viena. Îndeosebi se recomandă stabilimentul acelor bolnavi, cari ar voi să facă cură la Viena, unde în cas de lipsă, pot consulta și somitățile facul- tății de medicină de acolo.

x Cărula îi lipsește necesara mișcare a corpului la acela în curând se ivește lipsa de apetit, după mâncare perturbații în mistuire, boli îndelungate de stomac, încuieri tenace, boală de ficat și hemoroizi. Aceste boale le vindecă apa amară naturală FRANZ IOSEF, dacă în câteva săptămâni dimineața pe nemâncate, sau seara înainte de culcare beți în fiecare zi câte un pahar. Revista medicală londoneză „Lancet” a analizat această apă și a ajuns la convingerea că această apă merită recunoș- tință. De vânzare în farmacii, drogherii și hăcănil. (Hi 1867)

Ultima oră.

Intrevederea dela Constanta.

București. — Ministrul de externe al Rusiei Sasonov a sosit ieri seara la Ungheni însoțit de directorul cancelariei imperiale rusești Schil- ling și de ministrul României la Petersburg, d. Diamandi. Azi la ameazi Sasonov a vizitat Ia- șii, iar seara la orele 10 a plecat cu un tren special direct la Constanta, unde va sosi mâine dimineață între orele 9 și 10 țarul Rusiei pe bor- dul iachtului său „Standard”. (A. T. R.)

Constanța. — Prințul Carol a sosit azi aci din Germania. (A. T. R.)

București. — Sasonoff, ministrul de externe al Rusiei va vizita Mercuri Sinaia. Dnia sa va fi întovărășit în această vizită de primul mini- stru d. I. Brătianu.

Livadia. — Tarul a plecat azi pe bordul iah- tului „Standard” cu țarevna, moștenitorul de tron și fiicele sale la Constanta.

Constanța. — În vederea vizitei țarului s'au luat toate măsurile de siguranță sub conduce- rea dlui Panaitescu. S'au făcut pregătiri întin- se pentru ca întimpinarea țarului să fie cât mai impozantă.

Onclul provoacă scandal în dieta Bucovinei.

Cernăuți. — În sedința de ieri a dietei Bu- covinei taimosul deputat din camera austriacă

„KRISTÁLY”
FABRICĂ DE SPĂLAT CU ABURI
GLUJ (KOLOZSVÁR).

Pachetare gratuită.

La lucrări de peste 10
coroane, expediarea se
face franco. (K1 1548—52)

Curățire și vopsire chimică
de haine în orice culoare.

Călcare lucie de gulere. Co-
mandele din provincă se execută repede.

Aurel Onciul anunțându-se la cuvânt imediat după raportul mareșalului țării baronul Hormuzaki despre băncile Raiffeisen, a acuzat pe deputații români naționaliști, cu irendentism spunând, că sunt în legătură cu Liga Culturală din București.

Deputatul român naționalist Turcan a replicat foarte aspru la infamiile deputatului cav. de Onciul, care luând un pahar plin cu apă l'a aruncat asupra deputatului Turcan. S'a născut o încăierare generală, încât ședința a trebuit să fie suspendată.

Transferarea ministrului plenipotențiar C. Blondel.

București. — Din sursă autorizată diplomatică, află că imediat după vizita țarului, d. Camille Blondel, ministru plenipotențiar al republicii franceze în București, va fi transferat. Dsa va trece la ambasada Franței din Petersburg.

In jurul audienței contelui Czernin la regele Carol.

București. — In cercurile politice și diplomatice de aici se comentează foarte viu audiența de Joi a contelui Czernin la regele Carol în Constanța, căreia îi atribuie o importanță politică și e privită ca un semn că România dorește să mențină și pe mai departe relații bune cu tripla alianță.

Ministrul de externe român d. Porumbaru a declarat că de fapt audiența a avut loc și regele Carol l'a reținut la prânz pe contele Czernin, dar aceasta audiență nu are nici o însemnătate politică, ci contele Czernin a mulțumit numai regelui Carol pentru distincția ce i-a acordat-o.

Împăratul Wilhelm în Konopischt.

Castelul Konopischt. — Trenul de curte cu împăratul Wilhelm și suita lui a sosit ieri înainte de amiază în gara dela Beneschau. Intrevederea dintre împăratul german și moștenitorul de tron austro-ungar a fost foarte cordială. După sosirea în castel în cursul înainte amezii s'a făcut o preumblare prin grădina de rose a castelului, iar după amiază după o ploaie răcoritoare, s'a făcut o excursie cu automobilul prin împrejurimea dela Konopischt. Ieri seara oaspeții moștenitorului de tron au rămas până târziu noaptea în prânzitor într'o dispoziție veselă. Moștenitorul de tron retras la o masă cu admiralul Tirpitz a conversat cu acesta mai mult de o jumătate de oră. Azi înainte de amiază, după dejun împăratul Wilhelm cu moștenitorul de tron a petrecut mai mult de jumătate de oră pe terasa din turnul castelului. Fiind un timp favorabil pe la orele 10 împăratul Wilhelm a făcut însoțit de moștenitorul de tron o excursie cu automobilul până la satul Zabobrzek, unul dintre cele mai frumoase sate din Europa. Intre personagiile invitate de moștenitorul de tron la Konopischt e și ambasadorul austro-ungar la București contele Ottokar Czernin cu soția lui.

Constituirea unui guvern Viviani.

Paris. — Viviani primind pentru a doua oară însărcinarea pentru formarea unui cabinet, a anunțat azi președintelui Poincaré, că i-a succedat să-și împlinească misiunea. Noul cabinet se compune în chipul următor: prim-ministru și ministru de externe: Viviani, justiție: Martin Bienvenu, interne: Malvy, instrucție: Augagneur, finanțe: Noulens, război: Messiry, marină: Gauthier, comerț: Thomson, lucrările publice: Regnault, colonii: Reynaud.

Agravarea conflictului dintre Grecia și Turcia.

Londra. — Cercurile diplomatice de aici consideră de foarte grav conflictul dintre Turcia și Grecia, fiind ele de părere că Grecia voiește să se folosească de împrejurarea, că flota ei e superioară celei turcești. Această superioritate Grecia o are însă numai până la sfârșitul verei când flota Turciei se va spori cu cele 2

dreadnoughturi cumpărate în Anglia. Chiar din cauza aceasta se crede că Grecia vrea să se răfuiească cât mai în grabă cu Turcia.

Constantinopol. — Azi au sosit în Dardanele cele 6 canoniere comandate de guvernul otoman în Franța.

Atena. — Monitorul oficial al guvernului grecesc publică în numărul său de azi decretul regal prin care se declară insulele Chios și Mitylene de incorporate la Grecia.

Monitorul oficial mai publică în numărul său de azi și un decret regal prin care Grecia cedează insula Saseno Albaniei.

Viena. — „Neue Freie Presse” e informată că încorporarea insulelor Chios și Mitylene din partea Greciei a urmat ca o măsură de retorsiune pentru persecuțiile ce se fac împotriva Grecilor din Turcia.

Constantinopol. — Reprezentantul Greciei la Constantinopol a prezentat guvernului otoman din partea guvernului său o notă în care pretinde sistarea perzeuției Grecilor din orașele din Asia, căci în caz contrar guvernul Greciei nu ia responsabilitatea pentru eventuale urmări grave, cari se provoacă prin aceste persecuțiuni.

Atena. — După știrile sosite aci muzulmanii din Mitylene au săvârșit masacrări îngrozitoare între locuitorii greci. În Brussa reprezentantul francez a fost martore la brutalizarea Grecilor din partea muzulmanilor. Muzulmanii au omorât și pe un Francez.

Situația în Albania.

Valona. — Locuitorii comunei Luscinia s'au alăturat la răsculați și au arborat steagul turcesc. Din Valona a plecat o trupă de voluntari asupra comunei Luscinia.

Durazzo. — În casa primarului orașului s'a ținut azi percheziție și găsindu-se mai multe documente compromițătoare, primarul a fost imediat arestat.

Scutari. — Șeful miridiților Prenk Bib Doda a plecat cu oamenii săi împotriva răsculaților. Mai multe mii de voluntari îl vor urma mâine. La Alesio a sosit deja tunurile și munițiune necesară pentru această luptă. La Alesio a sosit azi și colonelul Philips.

Londra. — „Daily Telegraph” primește din Durazzo știrea că toate pregătirile sunt deja terminate pentru începerea operațiunilor împotriva răsculaților. Cu toate aceste tratative între răsculați și guvernul albanez continuă și mai multe semne arată că între răsculați e mare numărul acelor, cari voiesc să evite ciocnirea armată și doresc o aplanare pe cale pașnică.

„Rusia stă gata”

Paris. — Agenția Havas anunță că într'un ziar rusesc din Petersburg a apărut un articol intitulat „Rusia stă gata și și Franța trebuie să fie gata”, al cărui autor e ministrul de război rusesc, Suchomlinov. În articol se declară că Rusia stă deja gata pentru toate eventualitățile și și Franța trebuie să se pregătească de asemenea. Franța trebuie să stăruie pentru serviciul de 3 ani, pentru că numai prin aceasta e asigurat echilibrul european.

Literatură și știință.

DISCURS FESTIV

rostit la serbarea de comemorare a marelui episcop Mihail Pavel, din 1 Iunie st. n. a. c. în sala de gimnastică a liceului gr. cat. român din Beluș

de Ioan Georgescu.

Onorat auditor,

S'a împlinit 12 ani, de când Dumnezeu a chemat la sine pe al doilea întemeietor al acestui liceu, pe întemeietorul școlii civile de fete de aici, pe întemeietorul internatelor și fundațiunilor împreunate cu aceste institute culturale — toate la oaltă în preț de șase milioane de coroane, — pe cel mai mare binefăcător al diecezei gr. cat. române de Oradea-mare și unul din cei mai mari binefăcători ce i-a avut neamul românesc peste tot: pe episcopul de fericită memorie **Mihail Pavel**.

Spiritul marelui arhieru, alcătuirile lui mărețe, zidirile lui trainice ne înconjoară, ne cuprind, ne privesc și ne vorbesc aici în orașelul acesta, pretutindenea. Dacă n'am grăi și n'am preamări noi dărnicia și mărima lui de suflet extraordinară, atunci, așa cred, ar da glas pietrele și cărămizile acestor clădiri ce ne adăpostesc. Ne împlinim deci numai cea mai elementară datorință de recunoștință, când an de an serbăm amintirea lui și binecuvântăm faptele lui.

Nu știu cum se face, onorat auditor, dar eu unul par'că așa sînt, că nu marele nostru întemeietor și binefăcător ar avea lipsă de amintirile și binecuvântările noastre, ci întors: noi avem lipsă să ne aducem aminte de el și să binecuvântăm cât mai adesea faptele lui mari. Căci, într'adevăr, ce i-ar mai putea folosi lui târziile noastre aduceri aminte? — Eu sînt convins, că lui i-a dat deja veșnicul judecător cununa dreptății, pentru că luptă bună s'a luptat, cursul l'a plinit, credința o a păzit și a îndeplinit, mai cu seamă a îndeplinit faptele milosteniei creștine, despre cari însuș veșnicul judecător Christos a zis, că ele ne pregătesc împărăția cerurilor dela întemeierea lumii. Și eu cred a ști lucrul acesta nu numai din cuvintele Domnului Christos și ale apostolului său ales (sf. Pavel), ci și din convingerea creștinilor din toate timpurile și din toate locurile. Astfel citesc, de pildă, în viața unui mare binefăcător creștin, în viața sf. Ioan, patriarhul Alexandriei († 616), numit pentru lărga lui dărnicie „Elemosinatorul”, că, murind acest mare binefăcător al poporului din Alexandria, îngerii păzitori ai sutelor și miilor de săraci, de orfani și de alți neputincioși, pe cari i-a ajutat el în viață, au venit și i-au luat sufletul, ducându-l cu mare alaiu în luminoasele sfere cerești. Tot așa cred și eu, că sufletul celui mai darnic și mai binefăcător episcop al nostru încă va fi fost dus în cer de îngerii păzitori ai tuturor acelor, cărora le-a făcut el vre-un bine în viață, în deosebi de îngerii păzitori ai atâtor generații de băieți și de fetițe, cari s'au crescut și se cresc în spirit creștinesc și românesc în internatele lui. — Iar despre un alt binefăcător mai nou, care a clădit spitale, orfanotrofii, asile, școli și alte institute filantropice și culturale, zice un biograf cu sufletul exaltat de bucurie pentru atâtea fapte bune, că ar fi văzut în via ce locuință strălucită i-ar fi pregătit îngerii lui Dumnezeu în paradis pentru multele clădiri ridicate de marele binefăcător spre folosul oamenilor pe pământ. Dar oare fericitul nostru episcop, care a zidit dintr'al său parte cea nouă a edificiului gimnazial, care a clădit școala civilă de fete și internatele în legătură cu aceste două institute, care a ridicat un șir întreg de locuințe cu menirea de a adăposti pe cei ce îndeplinesc munca grea a apostolatului la aceste școli — înțeleg pe profesori —, care a edificat chiar și această sală, unde ne aflăm acum, să nu fie vednicit oare să i se pregătească și lui o locuință în cer? Eu pun numai întrebarea și vă rog pe dvoastră să vă dați răspunsul.

Iată deci pentru ce am zis, că așa sînt că nu marele nostru arhieru are lipsă de amintirile și binecuvântările noastre, ci noi avem lipsă să ne aducem aminte de el, să-i binecuvântăm și să-i lăudăm faptele, să ne însuflețim și noi de ele, să ne umplem și să ne pătrundem și noi de spiritul acela de bunătate, de blândete, de dărnicie, de modestie, care l'a caracterizat pe el. Atunci și numai atunci îl vom serbători și preamări pe **Mihail Pavel** după cuviință.

Ce privește apoi înseși faptele și alcătuirile lui mărețe, ele se pot privi și prețui din mai multe puncte de vedere. Eu vreau să le privesc și să le prețuiesc acum numai din două puncte de vedere: din cel școlar, sau mai bine zis cultural și din cel național.

1. Toate sunt însemnate în viața unui popor (finanțele, agricultura, comerțul, industria, cooperativele, însoțirile, administrația, politica, armata, etc.), dar mai însemnate decât toate acestea sînt felul de-a gândi

INȘTIINȚARE.

HI 1879

Roagă binevoitorul sprijin:

HIRSCH ANTAL,

croitor domnesc ARAD, Andrassy-tér nr. 22.

Aduc la cunoștința on. public, că mi-am amplificat atelierul de croitorie cu un magazin de haine gata pentru băieți și copii cu mantale de tranzițiune și mantale de gumă. — Prețuri fixe convenabile. — Serviciu prompt. — La dorință în provincie trimet mustre.

de-a simți al poporului, fiindcă dela felul lui de a trăi și de a simți atârnă felul lui de a întrebuița cele mijloace de traiu, atârnă felul lui de a lucra. Felul de a gândi și de a simți al unui popor îl dă regulile însă — orice s'ar zice — școala. De unde vede covârșitoarea însemnată a școlii. Eu nu mă mir de loc, când văd luptele mari ce se desfășoară astăzi mai cu seamă în țările apusene pentru stăruirea școalelor între aderenți diferitelor concepții de viață (socialiști, liber-cugetători ori creștini), din care rezultă le află foarte naturale, de oare ce cel ce vrea să stăpânească viitorul, trebuie să se înstăpânească întâi asupra școlii, asupra sufletului tinerimei. — Și nu mă mir, ci află de tot întemeiată vorba a lui Licurg, — pe dreptul ori pe nedreptul nu caut — încă pe dreptul lui Licurg, miticulul dător de legi și datini vechiului popor grecesc, care ar fi zis: „Fiindcă nu poți să faci pe om, ci omul face averile, eu mi-ăș da toată averea învățătorului aceluia, care ar face din fiul meu om în stare să agonisească și să înțeleagă el însuși din puterea sa, nu din săul, adevărul și agoniseala altora, în deosebi a părinților”. În curentul mai moderne gândul lui Licurg s'ar putea tălmăci așa: Nu existența parasitară, ci cea într'adevăr activă și productivă este idealul nostru și dorim să creștem într'atâta lucrurile și produsele însăși, cât mai mult și cu seamă puterea de a lucra, puterea de a produce, și de a avea aceste mai importante decât acelea.

Ca să se înțeleagă mai bine lucrul acesta, să-mi fie permis a aminti aci limpede grăitoarele pilde ale mare teoretician german al culturii, Heinrich Schurtz. El zice în introducerea cărții sale „Urgeschichte der Kultur”, că cultura nu consistă în fapte și produse materiale (locuințe igienice, palate și case pompoase, lanuri de grâu ori păpușoi rațional cultivate, fabrici, trenuri, tramvae, automobile, prăvălii, și magazine cu asortimentele cele mai bogate, tipografii, librării etc.), nu în acestea consistă adevărata cultură, ci ea consistă în forțele care produc acestea și asemenea rezultate. Să ne închipuim, zice Schurtz, un oraș dintr'o țară cultă, bunăoară din Germania, distrus cu desăvârșire în urma unui eveniment oarecare (a unui cutremur de pământ, a izbucnirii unui vulcan, a bombardării vre-unui inimic etc.), pe când însă locuitorii acestui oraș german să fie izbit și să se mântuiască din acea nenorocire. În cazul acesta vom vedea, cum va răsări, ca din pământ, un oraș nou, cu străde mai frumoase și mai regulate ca ale celui distrus, locuințe mai corespunzătoare trebuințelor moderne, cu telegrafe, telefoane, tramvae, apaducte și tot ceea ce se chiamă „confort modern”. Da, pentru că vorba aceea, omul sfințește locul; numai omul cult poate deschide adevărate izvoare de cultură. Și acum să ne închipuim un alt caz, zice tot H. Schurtz. Orașul cel mai modern și mai bine aranjat să rămână neatins și toate stabilimentele și întocmirile sale minunate, pe când locuitorii lui să dispară cu totul, iar vechiul oraș de cultură să fie împopulat dintr'odată de o hoardă de canibali, de negri australieni, de homotopi ori alți sălbateci. Atunci ce vom observa? Vom observa cum frumoasele edificii se vor derăpăna și ruina, fiindcă nu va fi nici om între ei în stare ale repara și să cadă; nici clădiri nouă nu se vor înălța, iarăș fiindcă nu se vor afla arhitecți, nici maestri zidari, și să se facă toate acestea, fabricile și mașinile cele multe se vor închide și se vor nimici, fiindcă nu va fi cine să le conducă și să lucreze cu ele; instrumentele cele mai scelicioase și mai trebuincioase în viața noastră de toate zilele la selbaticii aceia se vor rugini și vor pieri cu totul; în scurt timp nici urmă nu va mai rămânea din vechea cultură, ci barbaria caracteristică acestor semintii selbatice se va întrona acolo, unde a fost odată nu centrul de cea mai înfloritoare cultură. — Atât de adevărat este, vedeți, că nu bunurile materiale îl fac pe om, ci omul, sufletul omului cult, sufletul instruit și luminat, sufletul care a avut carte de carte, vorba Românului, acela și numai acela produce toate bunurile materiale și culturale mai înalte.

Ei bine, dar sufletul acesta îl formează școala. Și-l formează școalele acestea ale marelui arheru Mihail Pavel, după părerea celor competenți la nivel în toate privințele și în multe privințe de model chiar, căci

ele, punând în curent tinerimea cu rezultatele cele mai nouă ale științei și culturii moderne, nu numai că le arată rostul și modul de întrebuițare al diferitelor bunuri culturale existente deja, dar le stimulează totodată energiile lor sufletești, ca să producă și ei la rândul lor bunuri culturale. Și dacă o școală face lucrul acesta, poate oare să facă mai mult? Vorba lui Montesquien, aurul și argintul dela o vreme se isprăvesc; virtutea însă, statornicia, tăria și energia născută a spiritului nu se isprăvesc niciodată. Deaceia cea mai bună școală e aceea, care deșteaptă și stimulează aceste energii sufletești. Și acestea cearcă a le deștepta și stimula și școalele acestea.

Numai cât să nu uităm că, precum puterea de a lucra și de a produce e mai mult decât lucrul, decât productul însuși, tot astfel și între produse este o gradatie, o ierarhie, dacă vreți. **Productele spirituale sunt neasemănate mai mult decât cele materiale.** Căci vă întreb, ce s'a ales de toate clădirile, de toate fortărețele, de toată civilizația tehnică și materială a celor vechi, în deosebi a părinților noștri, a Romanilor, stăpânitorii de pe vremuri ai lumii? Mergeți, vă rog, numai la marea Ulpia Traiană (vechea Sarmiseghetuza), la Grădiștea de astăzi de lângă Hațeg și veți vedea acolo numai o grămadă uriașă de ruine. Abia se mai deslușesc urmele termelor, amfiteatrelor, palatelor, templelor și celorlalte instituite ale lor. Și tot așa veți afla vechiul Apulum (Alba-Iulia de astăzi), Potolissa (Turda) și Napoca (Clujul). Productele mânilor lor au pierit, dar au rămas și astăzi vii produsele spiritului lor: poezia lor, istoriografia lor, oratoria lor, știința lor. Până astăzi doară fantazia pruncilor noștri își ia cele dintâi sboruri pe aripile metamorfoselor lui Ovidiu; până astăzi primesc băieții noștri cele mai adânci și mai puternice senzații coborându-se cu Aeneas în infern în cantul VI al nemuritoare epopeie alui Vergiliu; până astăzi își disciplinează tinerimea noastră mintea și își formează simțul de frumusețe, de armonie, de sobrietate și clasicitate admirând vorbirile lui Cicero ori scrierile istorice ale lui Tacitus, în deosebi Analele și Germania. Și fiindcă e vorba despre Germania lui Tacitus, în care acest istoric roman cu suflet de profet vorbește despre un viitor mare rezervat rasei germane, să-mi fie permis a aminti cu această ocaziune ce bine își dau seama Germanii cei într'adevăr culti de lucrul acesta, că valoare veșnică, valoare neperitoare pentru omenime nu au decât numai produsele spirituale. — În Germania de astăzi se află un „Verein für das Deutschtum im Ausland”, adevăr o societate pentru protejarea și promovarea intereselor germane în străinătate, care operează, firește, cu mijloace grandioase, pe cari numai un popor cult și bogat ca Germania îl pot avea. La un congres al acestei societăți vorbind Dr. Karl Lamprecht, unul din cei mai renumiți istorici ai timpului nostru, a spus între altele următoarele adevăruri mari pe seama conaționalilor săi, pe cari eu îmi iau voia a vi le repeta dvoastră aici: „Vă rog să nu exagerați evenimentele economice. Valoare durabilă pentru străinătate au numai lucrurile, cari se pot transporta acolo în vase fine și solide, iar acelea sunt numai lucrurile cele mai înalte și mai generale ale istoriei universale. La noi nu mai dăinuiește economia națională a vechilor Inzi, dar trăiește basmul indian, transmis nouă de memoria atâtor sute și sute de generații, cari l'au păstrat. Nu raporturile economice sunt mai însemnate, și cu atât mai puțin cele mai însemnate, pe lume; raporturile omenesti cele mai însemnate sunt cele spirituale, pentru că numai gândul, fie păstrat în memorie, fie în forma poeziei, a muzicii, sau a oricărui fel de artă sau știință, numai acest gând biruiește mai mult decât sârmele telegrafice sau telefonice: gândul singur străbate totul. Vă veți da seamă de acest adevăr și veți avea și un minunat sentiment istoric, dacă veți azista vreodată la o piesă de Sofocle: Antigone, de pildă, și veți pleca de acolo cutremurați și vă veți întreba: Unde-i pulbera celui ce a făcut toate aceste minuni? Ea nu se mai găsește nicăieri, dar toate gândurile minunate, pe cari le-a gândit el, trăiesc și acum. Deaceia să nu exagerăm faptele economice, ori câtă importanță ar avea ele de altmintelea”. — Le spun toate acestea, ca să am prilej de a accentua că, dacă-i adevărat că bunurile culturale cele mai înalte ale

nimei sunt cele spirituale, atunci școala are datoria să cultive în deosebi aceste bunuri prețioase și să păstreze pururea viu cultul lor în sufletele tinerelor generații. Și în punctul acesta eu cred, că școalele acestea corespund acestui mare postulat al culturii și corespund și intențiilor sfinte ale marelui lor întemeietor și binefăcător, Mihail Pavel, fiindcă de pe toate catedrele acestor școale se propagă idealismul cel mai curat și mai sănătos, idealismul creștin și se face cultul și apostolia adevăratelor valori, cultul și apostolia valorilor spirituale.

2. Dar școalele acestea nu împlinesc numai un rol cultural general, ci și un rol eminent național. Adevărata cultură doară nu este și nu poate să fie decât numai națională și nu poate să existe o cultură nenațională, o cultură „cosmopolită”, „general umană”. Căci precum în natură nu există „flori”, ca abstracțiuni ale minții, ci numai anumite flori, vioarele, ori trandafiri, garoafe ori bujori, scânteuțe ori dădăței, etc., tot așa nu există o cultură „general umană”, cum vreau unele capete descereiate din zilele noastre, ci numai anumite culturi naționale: cultura românească, cultura italienească, cultura franceză, cultura nemțească, etc., iarăș fiindcă nu există o „umanitate”, ci există numai popoare anumite cu limbi și cu culturi deosebite: Români, Italieni, Francezi, Nemți etc. Cultura națională atârnă însă dela o mulțime de factori, dintre cari nu cel din urmă este dascălul, care deșteaptă și conduce gândirea și simțirea băiatului.

Creșterea ce se dă în instituturile acestea din Beiuș este românească, fiindcă din voința marelui întemeietor dascălii acestor școale au să fie preoți români. Și e mare, e foarte mare lucrul acesta. Să ne dăm bine seama de el! Cred că vă aduceți aminte de povestea leului*, căruia i s'au răpit puii și i-au fost crescuți într'o menajerie, unde au fost dresați și bătuți atâta sărăcuții de ei, până ce și-au însușit în locul pornirii lor naturale de lei niște gudurări scârboase de căței. Scăpând însă odată puii de leu din cușcă și venind înapoi în pustie la leul cel bătrân, acesta a văzut cu durere, că puii lui numai în afară, numai după păr și după statură îi seamănă lui, dar în lăuntrul lor, în sufletul și în apucăturile lor, nu sunt de loc lei, ci niște amărăți de căței. Și s'a întristat leul cel bătrân, ne spune povestea, văzând ce-a făcut creșterea străină de menagerie din puii lui. — Și acum — quia de nobis fabula narratur (fiindcă despre noi e vorba) — eu unul nu cred, că părinții cari și-au trimis odraslele lor la învățătură și la creștere românească și creștinească în școalele acestea ale lui Mihail Pavel să fi avut vreodată desiluzia aceea dureroasă, pe care a avut-o leul din poveste. Noi, amăsurați gândului și voinței întemeietorului și binefăcătorului nostru Mihail Pavel, nu creștem căței, adevăr suflete slugarnice, ci suflete de lei, suflete pline de avânt, de credință și de entuziasm. — Am avea însă o rugare către părinți și anume, să ne dea tot sprijinul pentru strălăntarea și cultivarea limbei și a idealelor noastre naționale în sufletele elevilor și elevelor. Iar sprijinul acesta ni-l vor da, dacă și ei în familie, precum și în corespondența lor privată cu fiii și ficele lor, vor folosi limba de conversație a instituturilor noastre, limba românească. Dacă astfel vor coopera pentru ajungerea acestui scop mare școala și familia, eu sunt convins, că atunci nici porțile iadului nu vor putea înlătura limba și cultura noastră națională.

Și când facem lucrul acesta, îl facem în convingerea că îndeplinim nu numai un lucru firesc și plăcut înaintea lui Dumnezeu, ci și o datorință patriotică. Un lucru firesc și plăcut înaintea lui Dzeu, fiindcă dacă a lăsat să fie mai multe popoare pe lume, atunci o voit, ca fiecare popor să-l laude și să-l preamărească deosebit aducând fiestecare popor partea sa de bine și de frumos pe lume. Și ne împlinim și o datorință patriotică, fiindcă cultivând bunurile spirituale, morale și naționale, pe cari mai cu seamă se întemeiază statele, ajutăm consolidarea statului nostru. Vă rog, aduceți-vă numai aminte de cuvintele ce le-a spus astă iarnă

* Publicată mai întâi de autor în Nr. de Paști al „Românului” a. c. sub titlul „Tatăl și fiul” Nr. dela 6—19 Aprilie pag. 12.

Corecte (propise) pentru examene, dic-tando și caligrafie. 100 bucăți

Cor. 1 20. Pentru porto să se adauge separat 30 fl.

Aviz școlar — Iskolai értesítő

legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: „**Librăria Concordia**”, Arad, Deák-Ferencz 20.

P. Sf. Sa episcopul nostru diecezan **Dr. D. Radu**, că chiar din rostul cel mai autorizat, din rostul prim-ministrului țării noastre ni s'a spus, că noi ca Români, n'am fi respectați de loc, dacă n'ar fi în noi idealism, putere adevărată de însuflețire și jertfire. Asta vreau să o spun și eu, că este în noi, trebuie să fie în noi idealism adevărat, însuflețire adevărată și o dreaptă prețuire a bunurilor noastre celor mai înalte. Atât și nimic mai mult.

Și acum, după ce am desfășurat câteva din gândirile și simțirile ce ni le-a sugerat ziua de astăzi închinată amintirii marelui arhieru **Mihail Pavel**, dați-mi voie să termin cu o icoană luată din viața unui vechiu preot creștin. O legendă ne povestește despre un preot cu numele **Marțian**, care era un mare binefăcător al poporului său, că venind odată la el un sărac tocmai când voia să se îmbrace de sf. liturghie, neavând altceva ce-i da, i-a dat paltonul, de care tocmai s'a desbrăcat înainte de liturghie. Dar ce s'a întâmplat? Sub durata sf. liturghii evlavioșii credincioși ai lui Marțian au văzut pe dânsul un alt palton, care strălucea, de-ți lua vederile, numai în fire de aur și de argint. — Eu sunt convins, că veștmântul acela strălucitor de aur și de argint l-au pus în jurul figurei darnicului preot sentimentele de recunoștință și de mulțumită ale poporenilor săi. — Așa am dori și noi să împrejmuim figura aceasta de legendară bunătate și dărnicie a marelui nostru **Mihail Pavel** cu un veștmânt de mărire și de strălucire supraomenească și vă rugăm, să priviți serbarea noastră de astăzi ca un firicel, oricât de modest, dar un firicel de aur și de argint veritabil, ca un firicel din cea mai sinceră mulțumită și recunoștință a noastră față de memoria lui sfântă și față de faptele lui binecuvântate. Și avem credința tare, că din multe firicele ca acesta se va putea țese odată întreg veștmântul acela de mărire și strălucire supraomenească pentru marele nostru întemeietor și binefăcător. Așa să fie!

BORNOVA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— Iunie 13.

Grâu pe Octomvrie	13.01
Grâu pe Aprilie 1915	13.19
Secară pe Octomvrie	9.40
Ovăș pe Octomvrie	7.90
Porumb pe Mai	7.65
Porumb pe Iulie	7.78
Porumb pe Mai 1915	7.45

Bibliografie.

Primum la redacție următoarele reviste:

„Cosinzeana” Nr. 23 — cu numeroase ilustrațiuni: Vederi dela 10 Mai din București, Vizita regelui Carol în teritoriul anexat, Monumente lucrate de sculptorul Pavelescu-Dimo etc. La partea literară publică un fragment din piesa istorică și națională în patru acte „Craiu Munților” de I. U. Soricu, o lucrare literară de mare valoare cu subiect din 1848, care sperăm că va ajunge în curând pe scena primului teatru românesc. Mai cetim o năvălă drăguță de cunoscutul scriitor Ion Dragoslav, numeroase notițe interesante și romanul obișnuit. „Cosinzeana” apare în Orăștie sub conducerea dlui Dr. Sebastian Bornemisa și e cea mai bună revistă familiară dela noi.

„Ramuri”, revistă literară bilunară (an. IX, Nr. 9 — Craiova) de sub conducerea dlor C. Ș. Păgețel și D. Tomescu — cu următorul sumar: D. Tomescu: Poezia orașelor, I. U. Soricu: Nedumerire (poezie), D. Iov: Hamacul (nuvelă), Zoe G. Frasin: Rătăcire (poezie), Nichifor Crainic: Când ingerul iubirii... (poezie) — și cronică literară. Abonamentul pentru Ungaria costă 12 cor.

„Flacăra”, Nr. 33 — cunoscuta revistă literară din București, conținând un articol comemorativ asupra defunctului Pompiliu Eliade, bucăți literare în proză și versuri semnate de

scriitori cunoscuți; notele săptămânei, recenzii, ecouri.

„La revue roumaine” (an. III, Nr. 4) revistă literară bimensuală, apare în limba franceză în București. În acest număr întâlnim traducerea nuvelei „O crimă” de I. Agârbiceanu, și alte traduceri din autorii români moderni.

„Revista teatrală”, organul „Societății pentru fond de teatru român”, an. II, Nr. 1 — redactată de d. H. Petra-Petrescu. Conține: „Domnul Notar” de H. Petra-Petrescu, Cuvântul de deschidere dela adunarea generală din Caransebeș de V. Goldiș, Piese teatrale vrednice de jucat, recenzii etc. Se publică un concurs cu premii de 1000 cor. pentru piese teatrale românești originale, colecțiuni de muzică populară și compoziții muzicale originale — și un alt concurs de 200 cor. pentru o piesă teatrală originală cu subiect din popor.

„Curierul Judiciar” (an. XXIII, Nr. 38) revistă pentru jurisprudență, doctrină, legislațiune, economie politică și finanțe — cu un foarte bogat material de studii în aceste domenii. O recomandăm în special dnilor juriști dela noi: avocați și studenți la drept, cari își pot însuși orientări prețioase asupra legilor românești din această valoroasă revistă. Apare de două ori pe săptămână în București (Calea Rahovei 5), redactată de un comitet compus din magistrați și avocați, sub direcțiunea dlui Dr. Alexandrescu, decanul facultății de drept din Iași. Abonamentul 50 cor. anual.

Alfred Sutro: In templul adevărului, comedie într'un act, trad. de d. Horia Petra-Petrescu. Brașov. Prețul 50 fil. cu porto.

Horia Petra-Petrescu: Indemnuri, broșuri volante (broș. I. pg. 32, prețul 40 fil.) cuprinzând numeroase studii teatrale, articole critice, spicuri, observații, aforisme, notițe originale și traduceri. E o publicație de propagandă binevenită și autorul promite că va scoate succesiv și altele, dacă se va bucura de sprijinul cetitorilor. Dreptaceea merită toată încurajarea publicului românesc, care pe lângă aceea că sprijinește un curent apt pentru dezvoltarea și înființarea unei instituțiuni culturale și naționale — va mai avea și o lectură plăcută, bogată și variată, pe care scrisul dlui H. Petra-Petrescu ne-o împrumută.

POȘTA REDACTIEI.

T. Groza, preot, Balda. — Cei ce s'au retras acum dela examen, nu pot fi opriți sub nici un pretext, să se supună la examen în fața comisiei de conscripție. Cel căzuți asemenea au drept de a se supune din nou. Volnicia pretorelui Vă rugăm să ni-o comunicați la timpul său. Cei cari sunt în serviciu de 3 ani cel puțin, nu trebuie să plătească dare. Șeful căii ferate trebuie să le dea certificat colectiv, sau în particular fiecăruia. Dacă școala e sistată, copia o pot da numai primăriile după registre. Dar încercați; ăia din comisie nu le vor fi știind toate. Dați certificate și după cursurile școlii de repetiție. În lego nu găsim razim, dacă trebuie să se primească sau nu. În caz de respingere, faceți recurs la comisia centrală și de acolo la judecătorla administrativă. Multe neajunsuri sunt tocmai nefiind lămurită legea. — Unde notele sunt amestecate, după mai multe clase, însemnați acest fapt în copie!

V. Onea, student, Cociuba (Bihor). — Luăm act că din comuna d-voastră s'a prezentat 15 la examen. Să se dea copiiile fidel, va să zică să se scrie că sunt făcute numai după conscripția oficială, lipsind jurnalele regulate. Probabil vor fi primite certificatele astea. Cei ce au terminat în 1906 n'are înțeles să-și scoată copii de pe acum. Cine știe ce vremuri vor fi pe când ajung ei vârsta cerută de lege? Articolașului îi vom face loc dacă vom putea, scurtat însă rău.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Văd. C. Pop, Năsăud. Cu suma trimisă abonamentul d-v. e achitat până la 30 Iunie 1914.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Econoamă!

Caut o econoamă în etate de 35—40 ani. Cele cu ceva avere sunt preferite, din cauza unei întreprinderi ca ocupație laterală, și carea numai în comunitate sa poată conduce.

Condiție sigură și durabilă pe viața întregă.

Oferte însoțite de posă, sunt o se adresa administrațiunei acestui ziar sub deviza „CREȘTINȚĂ”. Discrețiunea chestie de onoare.

(Si 2199)

Pământ de vânzare

502 și 200

jughere mici (à 1200□) pământ arător cu rod frumos se vinde foarte ieftin.

Adresa la administrație.

(Mo 2194)

STABILIMENTUL DE HIDROTERAPIE

și cură fizicală-dietetică al doctorului

LAZAR POPOVICI

WIENA, XIII (Hietzing) str. Eduard Klein nrul 33.

in imediata apropiere de parcul împăratesc Schönbrunn. Po 2101

Prospecte și deslușiri gratis.

Bătăturile,

scortoșenia pielei, urticorii de pe mâni și de față încetează în decurs de 1 și dacă folosiți „CANNABIN” 1 sticlă 1 cor., franco 1 coroașă 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la proștor: Dr. E. FLESCH, farmacia la „COROANĂ” în Győr.

Park-sanatorium

BUDAPEST, VI, Aréna-út 84/b.

Városliget.

Desp. urologic, pentru suferinzi de boale de rinichi — bășică

și postata.

Le 2058

RĂMĂȘITE

DE STOFE

Le 1942

cari s'au aglomerat în magazinul meu, le vând sub preț, cu o reducere colosală. Aceste rămășițe de stofe sunt suficiente pentru haine întregi p. bărbați, pantaloni, paletioane, costume pentru femei, jupeane etc.

Cereți mostre de rămășițe din stofe pentru BĂRBAȚI și FEMEII.

și le veți primi gratis și franco dela:

KARL KASPER
fabrică de stofe INSBROK, 402.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Comand depozitul meu bogat asortat în PALĂRII de pălărie, de pale, panama, florentine ș. a. CHIPIURI de stofă, șeviot și luster, ALBITURI, gulere, și batiste, cravate, bretele și fertele, UM-PLĂȘI și plolere, PORTMONEIE și tabachere, GHETE de cauciuc, chevrett și box, MĂNUȘI de piele, giace, și căști, culori solide, în fazon modern și ex-clusiv fabricate de rangul prim ș. a. Borsalino, Ita-ly, Cooperativa, Pichler, Bossi și Böhm, — Löwenstein — Lichtmann și Manhelm etc. — care în engros și detalii dela calitatea cea mai bună până la cea mai fină pe lângă prețuri mo-derate și strict fixate. Rog sprâjinul onoratului public român în deprinderea mea, semnez

Cu deosebită stimă: (Ba 1918—15)

Ioan Balint „János“

privălie de modă pentru domni și băieți
Șapora-Fabric. — (Platual orașului).

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-tatea de vii din Siria (Világos) Petru Benea, care vă trimite numai vinuri bune, curate și pe la prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911—1912

Vin alb	—	—	—	70	60
Bizling	—	—	—	78	62
Boșca de Mîniș	—	—	—	100	90
Carbenet	—	—	—	110	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	—	—	—	46	—
Bizling	—	—	—	48	—
Šiller	—	—	—	50	—

Rachuri.

Rachiu de treve	—	—	—	1 80
Rachiu de treve specialitate	—	—	—	2 20

Expediez la dorință în sticle și în cantii-mai mică vin.
Vinul să expediează cu rambursă dela 50 lei în sus sub îngrijirea mea proprie.
Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru Calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Balsamul farmaci-stului A. THIERRY



Allein echter Balsam aus der Schutzensel & polke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Southern.

e veritabil numai dacă are marca de scutire călugărească. Are efect excelent la boalele organelor de respirație, tuse, im-băloșare, răgușală, catăr de gât, boale de plămâni, lipsă de apetit, mistuire neregulată, boale holerice, influență, cărcet în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie 6 cor. 60 fl.

Alifia Centifolia

a farmacistului A. THIERRY

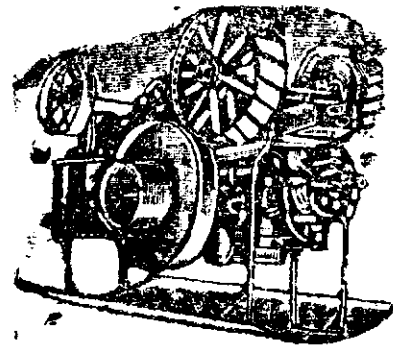
are efect excelent contra oricăror rani învechite din cancer, inflamații, arinderi, carbunculus, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică înveninarea sângelui. 2 tegie 3 cor. 60 fl. trimițându-se banii înainte sau cu ramburs. — De vânzare în Budapesta la farmacia TOROK I. precum și în cele mai de seamă farmacii din țară.
In cantități mari în drogheriile: Thal-mayer & Seltz, urmașii lui Koch-meister, Radanovits Testr. Unde nu se găsește să se zeară direct dela pro-prietarul: Ke 2030



A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor“ Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

Cele mai excelente și mai probate



Garnituri de imblătit — automobile.
Șdrobitoare de piatră — automobile.
Fireze și mașini de crepat, automobile,
Motoare cu benzină, absorbitoare de gaz și cu ulei brut.

Instalațiuni pentru mori.

Pluguri cu motor, cari se pot întrebuița și pentru imblătit și pentru transportarea de greutate.

Kellner és Schanzer
BUDAPEST, Kálmán-utca nr. 3.

PENTRU CA SĂ CUMPĂRAȚI

„PIANURI“



nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la

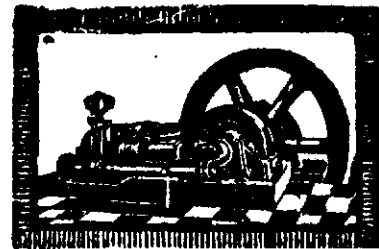
„TRISKA“

se pot cumpăra cu prețuri favo-rabile. In localitate introducerea pe timp de un an o face gratis. In provincă: expediază pianuri cu porto și pachetare gratis.

TRISKA J.

OLUJ (KOLOZSVÁR),
str. Bartha-Miklós nrul 14.

Cele mai bune motoare!



Cea mai mare garanție!

Condițiuni favorabile de plată!

RENUMITELE

MOTOARE DIESEL veritabile „Körting“

executate pentru a fi vertical și orizontal.

Motoare absorbitoare de gaz și benzină.

Garnituri de imblătit cu locomobile cu benzină și ulei brut. — Automobile cu benzină.

Noutate surprinzătoare!

MOTOARE CU ULEIU BRUT

cu conduct cruciș.

Gellért Ignác és Tsa

BUDAPEST, V., Koháry-utca 4.

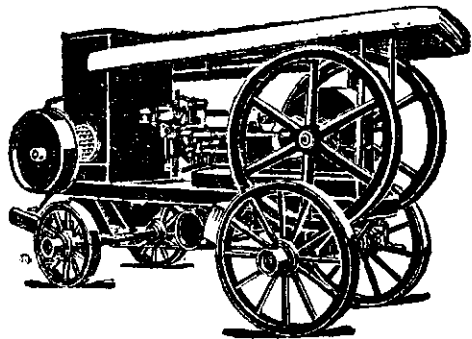
Cereți prospect gratis. (Ke 2123)

Desfacere de prăvălie permisă prin lege.

Din cauza închiderii prăvăliei se pun în vânzare cu prețuri foarte convenabile bijuterii de aur, argint, nestemate.
Aranjamentul se vinde ieftin.

Farkas Streicher J. Arad, piața Tököly nr. 1.

Fabrică
le mo-
toare cu
gaz în
Drezda
soc. pe
acții mai
nainte
Moritz
Hille.



Cea mai veche și mai mare fabrică de
motoare cu gaz în germania-centrală.

Agentură
principală: **KALMAR ERNŐ**, mașinist
diplomat
BUDAPEST, VI, Podmaniczky-u. 4. Telefon 22-76.

Motoare în orice mărime. — Motoare cu benzină, gaz,
petroleum, oleu brut, gaz terestru, Diesel și absorbitoare.
Prospecte și trimiterea inginerului la fața locului gratis.
(Ke 1592)

BOGDARIGÓȘ

(Rigósfürdő)

loc de cură

Pe linia ferată Timișoara-Lipova, gara:
Saroltavár.

Loc de cură excelent pentru boalele pro-
venite din podagră, reumă, de nervi etc.,
și loc de cură climateric.

Deschidere la 3 Maiu.

Explicații detaliate de direcțiunea băilor,
sau NÁGEL ANTAL, fabricant în Timi-
șoara-Fabrică (Temesvár-Gyárvaros) Fő-u.
nr. 33/35. — Telefon: 222. — Ospătăria
este condusă de Popovits János, fost os-
pătar în Ciacova. (Ri 2108)



Ceasornice,
Bijuterii,
Gramofoane, Plăci.



Chiar și pentru
plătiri în rate.

Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, tuelo-ltere 90
fileri. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de
articli pentru sport și lampă electrică pentru bușunari
Pentru ceasornicele și gramofoanele noi se dă garanție
de 10 ani, iar pentru reparațiile o garanție de 5 ani.
Atelier de reparație pentru ceasornice, bijuterii, gramo-
foane. Schimb de aur și argint zdrobit. Tóth
József, Cronometru și orologier artistic, Seghedin
(Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de
recunoștință. Prețuri ilustrat gratis. Permanent vor-
tăți de plăci românești.



Léber Gyula

prima fabrică ardeleană de matrațe,
de sârmă, de stofă, de sârmă pentru
garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

Oferă țesături de
sârmă, garduri și
porți de gală pen-
tru grădini, păduri,
vii, morminte etc.,
sârmă pentru gar-
duri la curtea de
galițe, matrațe de
sârmă cu prețuri
convenabile, deja
dela 30 fil. în sus.
Prețuri ilustrat
cu provocare la
ziarul acesta se tri-
mite gratis și franco.

PREMIAT CU MARELE PREMIU GRAND PRIX.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele să folosească
crema americană, pudra americană și săpunul american,
care depărtează de pe față și de pe
mâni orice fel de pete, și întrece toate
mijloacele de acest fel întrebunțate
până acum. Se capătă la: :: :: ::

Apoteca Sfântul Gheorghe în Oravița.

Prețul unui borcan de cremă americană
1 cor. Prețul pudrei americane 1.50 cor.
Prețul săpunului american 1 cor. În contra
durerii de dinți mai bune sunt picăturile
americane. Prețul 1 cor. :: :: (Ge 1754)

MENZEL K. C.

fabrică de plăci pentru acoperit, — ciment de
lemn, — asfalt și plăci de izolare POZSONY.

Birou în Budapesta: VII., Erzsébet-körút nr. 13.

Reprezentant: **SÁNDOR ARNOLD.**

Inf. 1696 POZSONY.

Decorat cu 25 dipl. SZOMBATHELY.

Telefon „József” 41-01.

Placă ancorată brev. e cel mai bun material de izolare al se-
colului. — Execuție de pardosire cu asfalt, acoperire și izolare.

„Ruganit”, placă de piele pentru acoperit fără miros.

Execută totfelul de lucrări de asfaltare, acoperire, izolare etc.
cu specialitate. (E 2029)



Pictură pe sticlă și atelier mozaic

pentru biserici și alte feluri de clădiri.
Adjustare cu sticlă decorativă în stil ANTIC și
MODERN în cadru de ARAMĂ și PLUMB, cu
prețuri convenabile execută

RUHR és SPITZ

Budapest, VIII., Liliom-u. 28 sz.

Proiecte și prospecte gratis.

(Ru 1929—60).

Societatea de asigurare olandeză societate pe acții.

„Allgemeine Maatschappij van Levens-
verzekeringen Lifrente” în AMSTERDAM.

Direcțiunea p. Ungaria se află în palatul propriu al inst. în
Budapesta, Kálvin-tér, Baross-utca 1, Üllői-ut 2—4 sz.
Intrarea prin poarta nrul 4 din bulevardul Üllői.

Cele mai ieftine taxe:

Suma asigurărilor la sfârșitul anului 1912	peste 406 mil. cor.
Suma rezervelor	120,416.453 cor. 94 fil.
Atară de rezerva replătirilor	986.400 cor. 14 fil.
Plățile de până acum făcute asiguraților	13,153.386 cor. 05 fil.

(E 1758)

STEFAN REGEL

măestru faur

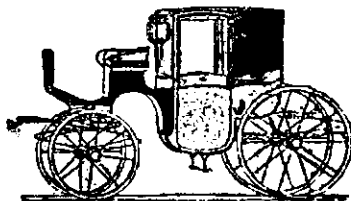
Lugoș, Str. Buzlașului Nr. 30. (Casa proprie)

Ofer on. public bogatul meu magazin de totfelul de
birje, drocare și totfelul de trăsuri țărănești.

CATALOG
ilustrat se trimite
gratis și franco.

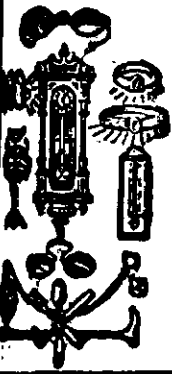
(Re 1985)

Prețuri ieftine.



Lucrările de faur,
reparările tră-
surilor și alte
lucrări în această
branșă se exe-
cută în mod
artistic.

MAI MARE MAGAZIN DE OROLOAGE ȘI BIJUTERII
LOSONCZY LAJOS clasornicar și bijutier.
ARAD, PIAȚA LIBERTĂȚII Nr-ul 1.



Țin în magazin oroloage pentru buzunar veritabile elvețiene, oroloage de perete cu sunet de clopot, oroloage moderne. Bijuteri de aur și argint. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Serviciu prompt.
 Mare atelier de reparat.

Cu deosebită stimă
Losonczy Lajos
 orologier și bijutier.

OLIVIU PASCU

— Inginer diplomat —

Orăștie—Szászváros

Strada Berilului numărul 8.

YATOYON L.

Întreprinde ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de boiar, brazde, cât și desemnări de mape și schițe. Pregătește planuri și preliminare privitoare la-orice-fel de clădiri și alte lucrări, edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, conducte, jilipe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere celui care cu plăcere le va sta la dispoziție!
 (Pe 1061—52)

ÎNTEPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

Arad, Weitzer János, palatul Minorităților.

Telefon 35.

Telefon 35

Instalațiuni electrice cu prețuri foarte convenabile
 Oferim on. public candelabre elegante cu prețuri moderate. Ținem la dispoziție prețurentul original al celor mai de seamă fabrici de candelabre. Executăm totfelul de transformări de candelabre, cea-ce aducem la cunoștință mai ales acelor ce-și schimbă locuința. Telefoane de casă, instalațiuni de sonerii electrice pentru camere, aranjamente și reparări; lampe electrice pentru buzunar, ciucuri și prisme de sticlă; totfelul de articli și instrumente de luminație.
 Cu deosebită stimă

ÎNTEPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

HOFFMANN és Társai, în ARAD.

Institut de asigurare ardelen

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 1-5

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Pe 220—62)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913.	K.	5.635,328-12
Capitale asigurate pe viață achitate .	"	5.755,858-27
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1913 (foc)	"	144.436,366-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă (viață)	"	12.067,702-—
	"	2.696,458-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principia în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, eari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

HOFFMANN

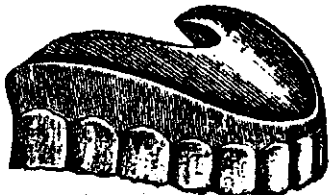
FELICIAN PAPP

DENTIST DIPLOMAT

Șimleul-Silvaniei

(Szilágyosomlyó),

Arany János-utca 1.



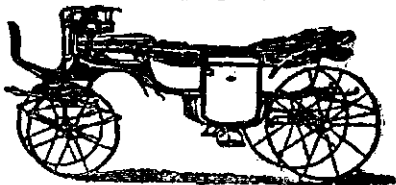
Execută coroane de aur și platină, șiruri complete de dinți în cauciuc și celuloid, apoi dinți artificiali fără de pod și cari nu se scot din gură, foarte potriviți pentru a putea mânca pe ei și cari înlocuiesc deplin dinții naturali. Vindecă dinți și rădăcini bolnave, execută plombare de rădăcini cu aur, platină, argint, porțelan și cu cel mai noul dinți. Stelle cari pot fi schimbate, și cari se potrivesc și la poduri cari nu se scot din gură.

Po 1802—15

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

Temesvár-Józsefváros, str. Fröbel nr. 58.
(Casa proprie).



Fabricant de trăsuri și autocaroserie, furnizorul postelor reg. ung. și mecanismelor militare. — Mare depozit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și foloșite. — Atelier de reparatură. — Atelier de făurire, rotarie și de lustruit. (Ko 1984)

D^{R.} JULIUS VON SIMON

operator, medic-șef al casei județiane de bolnavi ambulator pentru bolnavi privați

Timișoara-Elisabetin (Temesvár-Erzsébet-v.) Hunyadi-ut 6., et. I.

Ordinări chirurgice pentru boale de urechi, de nas de gât și boale femeiești.

Si 1593

La dorință stau la dispoziție camere confortabile p. bolnavi. In urma aranjamentului perfect e posibil orice operațiune.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.



Turnătorii de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alți

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor noi, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GAURITE**, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu zăuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechi, astfel că un clopot patentat de 387 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sinestătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

**IN ATENȚIUNEA CĂLȚUNARILOR!**

Cele mai frumoase și mai bune fețe pentru ghetă și pentru cisme și achizite pentru ghetă mai bine și mai ieftin se pot procura Ve 1765 dela:



Dacă dorești să ai ghetă bune și comode dar și elegante, pe lângă prețuri foarte moderate, atunci să te adresezi cu încredere firmei:

WEIDNER JAKAB, fabrică de fețe pentru ghetă — călțunar pentru domni și p. femei

Lugoj, str. Széchenyi. :: Telefon: 87. :: Prețcurent gratis.



Puștile de vânat Mannlicher-Schönauer sunt incontestabil cele mai bune puști cu repetiție.

K. 225. s'a atins cele mai mari pretențiuni cu Munițiune 1912. Încercătură mai puternică. — Praful de pușcă numărul III.

Se poate comanda dela reprezentanța generală pentru Austro-Ungaria:

JOH. SPRINGERS ERBEN k. u. k. Kammerlieferanten, WIEN, I., Graben 10.

E 2078

**Alifie „Mágnás” p. față:**

singurul mijloc cosmetic nevătmător, contra agrăbanțelor, despolerii pieții, petelor din față, crepării pieței, roșăței și contra tuturor boalelor de pe. După întrebuintarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fileri. Pudră „Mágnás” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni: foarte folositor pentru calli, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuinta glicerina și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și acest cosmetic poate fi întrebuintat și ziua. Prețul 1 cor. 50 fileri.

„Antipertussin”: mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului tusei măgărești la copii — Prețul 1 cor. 80 fileri.

Spirit „Prima”: mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuintări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1 cor. 50 fileri.

Spirit „Cappilloform”: singurul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor, 50 fileri.

„Deutoform” apă pentru gură: cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedarea stricărei dinților. Prețul 1 cor. 50 fileri.

Balsam de Ardeal pentru stomac: mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, înconierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

Vopsitor pentru păr: în culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr: redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fileri.

Contra ciumei de porc: precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este pravul de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fileri. O singură întrebuintare a pravului de Ardeal pentru galite încetează perirea galitelor. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin: singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei. — Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

Kelemen Sándor, Zilah.

Vă păziți de imitații!!

(Ke 898)